

AGU Hayat

BİR SEN VAR Kİ SENİN İÇİNDE

SAYI 1
10 HAZİRAN 2017

“ YAZMAK, AYNİ ZAMANDA SUSMAK, SÖYLEMEMEK,
SESİNİ KESMEK DEMEKTİR, GÜRÜLTÜSÜZ HAYKIRMAKTIR.”

MARGUERITE DURAS

AGUHayat...

Değerli okuyucu,

Senin de her gün aynı sabaha uyandığını düşündüğün oldu mu?

Günün ilk kahvesinin tadı eskisi gibi değil mi?

Ev ve işi birleştiren doğrunun dışında bir nokta olmak istedin mi?

Sık sık hayatı sorguladığın oluyor mu?

Görünenin arkasını merak ediyor musun?

Değiştirmek istediklerin mi var?

Sebepsiz suskunluğun, yersiz kahkahaların oluyor mu? Bize katıl!

Birlikte, AGUH’la, sabahımız ısk saçsın, kahvene aroma katalım, doğruyu üçgen yapalım, soralım, sorgulayalım, hayal edelim, gerçekleştirelim, değiştirelim, susmayalım, söyleyelim, gülelim, daima, bugün ve gelecekte şen kahkahalarımız çınlatsın dört bir yanı.

Unutma, sen olmadan eksiğiz!

Kendimizi bildik bileli ders çalışıyoruz, yaşam için ve yaşam boyu öğreniyoruz.

Tatillerden, bayramlardan seyranlardan, ailemizden, dostlarımızdan, uyukumuzdan zaman çalışıyoruz.

Pişman mıyız? Değiliz, vesselam.

Bir hayat daha var ki, içinde bilimden öte yalnız biz olan ve bir tek bize ait olan.

Kimimiz edebiyata meraklı, kimimiz resme, kimimiz sinemaya tutkun. Kimisi şarkı söylüyor, öteki enstrüman çalıyor.

Elinde tuttuğun bir dergi değil yalnızca. Şu an sadece bir kaç sayfa yazıyı değil, bir hayali, ne zamandır dile gelemeyen umutları taşıyorsun. Birilerinin dünyasına konuk oluyor, kendilerine sakladıklarını paylaşıyorsun.

AGUHayat süreli bir yayın olarak planlandı, yılda bir kez buluşacağız. Tabi sen istersen daha çok da görüşebiliriz. Tek yapman gereken ‘Bu da benden olsun.’ dediklerini aguhayat@yahoogroups.com adresine göndermek.

Düşünen insan için kaçınılmazdır yazmak, çizmek, söylemek.

Sahi neden yazar insan?

İletişim kurmak, paylaşmak, kitlelere ulaşmak, yazma tutkusuna hakim olamamak, ünlü olmak, akademik başarıya ulaşmak, kayıt tutmak, bilgileri gelecek nesillere aktarmak için mi?

Yoksa iz bırakmak, unutulmamak için mi?

Kim bilir?

Tek bildiğimiz raflarda, tozlu defterlerin arasında saklanmış, edebi bir kaygı olmaksızın yazılmış bu satırların, uzunca bir süredir bekledikleri bir araya gelme çağrısını aldıklarında uygun adam harekete geçtikleri. Nedeni ne olursa olsun bizi hayatına kattığın, bize de renk kattığın için teşekkür ederiz. AGUHayat’a hoşgeldin!

AGUHayat ekibi

EDİTÖR EKİBİ

İrem Akdemir Kalkan
Ceren Atasoy
Okan Derin
Semiha Çelik Ekinci
Ezgi Gülten
Şiran Keske

DENETİM EKİBİ

Güle Çınar Aydın
Yeşim Uygun Kızmaz
İnci Sezen
Asiye Yir

BASKI, DİZAYN, TASARIM EKİBİ

Şule Çakar
Emine Kübra Dindar Demiray
Altan Gökgöz
Gülçin Oltulu
Ümit Rezzukoğlu
Gülten Ünlü

RÖPORTAJLAR

Eyüp Arslan
Güle Çınar Aydın

GEZİ SAYFASI

Şafak Göktaş

BULMACA SAYFASI

Şiran Keske

AGUHayat’a inanan, koşulsuz destek ve güvenlerini her daim hissettiğimiz Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği Yönetim Kurulu’na, içeriği ilmek ilmek ekleyerek hayal ettiğimizden daha güzel bir tasarım ortaya koyan Ali Pekşen’e, kıymetli satırlarını bizlerden esirgemeyen konuk yazar Mustafa Çetiner’e, bulmaca sayfasına katkılarından ötürü Erhan Seyis’e, kapak tasarımı için illüstratör-animatör Ahmet Biber’e, çizimlerini paylaşma nezaketi gösteren Ömer Faruk Yaman’a, gönüllerini bizlere açan tüm yazarlarımıza, dergi fikri çevresinde bu ekibi bir araya getiren Ezgi Gülten’e ve bu satırları okuyan siz değerli okurlarımıza gönülden teşekkürü borç biliriz.

Haluk Eraksoy
haluk.eraksoy@gmail.com

Türkiye’de Bilim

Bilim geleceği kurmak içindir. Bu nedenle, bilim toplumun gerçek gereksinimleriyle kucaklaşmalı ve toplumsal ilerlemede öncü bir rol üstlenmelidir. Bilim, özel çıkarları değil; kamu yararını gözetmelidir.

Giriş

Evren, bilim insanlarının Büyük Patlama (“Big Bang”) dedikleri kozmik bir olay sonucu 13.8 milyar yıl önce oluştu; içinde yaşadığımız Güneş Sistemi de 4.5 milyar yıl önce biçimlendi. *Homo habilis*, yaklaşık 2 milyon yıl önce gezegenimizin üzerinde yürümeye başladı. *Homo sapiens sapiens*, yani günümüz insanı ise 50 000 yıl önce evrimleşti. İlkın, insan doğadaki her şeyin kendisi gibi canlı olduğunu düşünüyordu ve doğayı etkilemek için büyücülük gibi faaliyetlerde bulunuyordu. Toplumun sınıflara ayrışmasından sonra insan doğa içindeki varlığının farkına vardı. Büyücülük de bilim, sanat ve din olarak ayrıştı. Bilimin önce Sümer’de, Mısır’da, Çin’de, Finike’de ve daha sonra Akdeniz uygarlıklarında doğduğu ve geliştiği kabul edilebilir. Sanayi devrimiyle birlikte bilim de büyük bir atılım göstermiştir.

Bilim Nedir?

Bilim, basitçe gerçeği aramanın ya da gerçeğe ulaşmanın yolu olarak tanımlanabilir. Ancak burada ulaşılabilecek hedef için “mutlak” gerçek nitelemesi kullanılamaz. Peşine düşülecek olanlar, elbette “göreceli” gerçeklerdir. Bilimin konusu bütün evrendir; başka bir deyişle doğadır, o doğanın bir parçası olan insandır. Günümüzde evrene, doğaya, yaşama ilişkin bildiğimiz her şeyi bilime borçluyuz. Maddenin hareketindeki ve çeşitli süreçler arasındaki nedensellik ilişkileri, bilimsel çalışmalarla ortaya çıkarılır ve bir anlama kavuşturulur. Atatürk de “*Hayatta en hakiki yol gösterici bilimdir*” sözüyle felsefeyle bilim arasındaki ilişkiyi kurmuş ve bilimi hayatın merkezine yerleştirmiştir.

Bilimsel bilgi, bilimsel yöntemlerle elde edilen bilgidir. Bilimsel yöntem ise akıl, deney ve gözleme dayalıdır. Bilimsel çalışma sırasında atılacak adımlar, bir hipotez ışığında bilgilerin toplanması; bir yığın halinde toplanmış çeşitli bilgilerin sınıflandırılması, gruplandırılması ve sıralanması; bilgiler arasındaki bağlantıların belirlenmesi ve bilgilerin bir bütünlük içinde düzene sokulması olarak özetlenebilir. Bilimin bulgularının üretimde kullanılması teknoloji aracılığıyla olur.

Bilimin Önemi

Bilgi büyük bir güçtür ve çağlar boyunca da öyle olmuştur. Bugün bilgi zengini olan ülkeler yalnız bilgi satmıyorlar; bilginin nasıl kullanılacağı konusundaki birikimlerini de pazarlıyorlar. Bilgi birikimi olmayan ve bilimsel bilgi üretemeyen toplumlar güçsüzleşiyor; bilimsel ve teknolojik açıdan gelişmiş toplumlara bağımlı hale geliyor.

Bir toplumun bilimsel niteliği öncelikli olarak eğitilenlerin niteliğiyle değil, eğitimcilerinin niteliğiyle ilgilidir. Gençlerin birtakım bilimsel kuramları ve teknolojik gelişmeleri akılcı bir biçimde değerlendirmeleri, ancak iyi bir eğitim almalarıyla mümkündür ve ancak böyle yetiştirilmiş olanların üretken olması ve birtakım yenilikler ortaya koyması beklenebilir.

Bilimi Bekleyen Tehlikeler

Son yıllarda en çok gelişme gösteren disiplinler, iletişim ve bilişim teknolojileriyle birlikte moleküler biyoloji, gen teknolojisi ve bunların sağlık alanındaki uygulamaları olmuştur. Dikkat edilirse, bunlar küreselleşen piyasa taleplerini daha kolay karşılayabilen, çünkü daha fazla kâr getirme potansiyeli taşıyan disiplinlerdir. Bu anlamda, bir “kurum” olarak bilim, özellikle son 40 yılda gerek siyasal gerekse ekonomik gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Bilimin giderek ticarileşmesi ve piyasa mekanizmasının yönlendirmesine terk edilmesi, günümüzdeki önemli tehditlerden biri haline gelmiştir. Bu nedenle, bilim insanlarının salt bilimsel araştırma yaparak ve bilgi üreterek, her zaman kamu yararına çalıştıklarını iddia edemiyoruz.

Günümüzde bilim gündemi oluşturulurken, üretimin gereksinimlerinin teknoloji aracılığıyla bilime sipariş edilmesi söz konusu olmakta; araştırma konuları bilimsel değer ya da kamu yararından çok ticari kaygılarla belirlenmekte ve örneğin yeterince kârlı olmadığı için bir milyardan çok insanı etkileyen bazı tropikal hastalıkların tedavisine yönelik çok az araştırma yapılmaktadır. AIDS araştırmaları bile piyasa mantığının tutsağı olmaktadır. Tüm dünyada HIV enfeksiyonunun tedavisine yönelik yatırımların çoğunu üstlenen özel sektör, aşı geliştirilmesi söz konusu olunca, AR-GE yatırımlarının ancak küçük bir bölümünü üstlenmektedir.

Bilimin talep üzerine birtakım tekil konularla uğraşan ikincil bir konuma itilmemesi gerekir. Bilim geleceği kurmak içindir. Bu nedenle, bilim toplumun gerçek gereksinimleriyle kucaklaşmalı ve toplumsal ilerlemede öncü bir rol üstlenmelidir. Bilim, özel çıkarları değil; kamu yararını gözetmelidir.

Türkiye’de Durum

Ortaçağ’da Müslüman doktor ve filozofların Avrupa’yı Rönesans kadar etkileyebilmiş olmasına karşın, Osmanlı döneminde dünya düşün ve bilim tarihine giren bir kimse yetişmemiştir. Osmanlılar, Rönesans’tan başlayarak, Avrupa’nın bilim, sanat

ve musiki alanındaki her şeyini reddetmiş; matbaanın girmesini bile 250 yıl engelleyerek toplumun geri kalmasına neden olmuştur. Tanzimat da İmparatorluğu kurtarmaya yetmemiş ve uluslararası anlamda Osmanlı Devleti ne bilim alanında ne de sanayide bir varlık göstermiştir. Yalnız alıcı olabilmış ve adeta kaçınılmaz sonuna boyun eğmiştir.

Cumhuriyet kurulduğunda %90'ı köylerde olan halk hâlâ okuma yazma bilmiyordu. Türkiye’de her şeyin, bu arada üniversitenin de yeni kurulduğu 1933-1939 arasında da bilimsel bir sıçrama beklenemezdi. 1945-1950 arası ise siyasal bir kaos ve yoksulluk dönemi olmuştur. O kuşaklar büyük ölçüde İkinci Dünya Savaşı’nın olumsuz etkileri altında kalmıştır. Burada 1950-2010 arasında Cumhuriyet’in bilim alanında ne yaptığı sorusunun yanıtlanması gerekir. Ancak özellikle YÖK’ün kurulmasından sonra 1980-2010 arasında niçin bilimsel bir patlama olmadığını sorulması belki daha yerinde olur. Çünkü bazı evrensel ölçütler, bilim ve teknoloji alanlarındaki düzeyimizin hiç de yeterli olmadığını gösteriyor. Prof. Dr. Aziz Sancar’ı saymazsak, Nobel Ödülü alan bilim insanlarımız yok. Birtakım öncü teknolojileri yönlendiren ülkeler arasında bulunmuyoruz. Teknolojik araştırmalara yön veren mucitlerimiz ve patentlerimiz de yok.

Ülkemizde yapılan araştırmaların bilim dünyasında uyandırdığı yankıyı ölçebilmek için bilimsel dergilerde yayımlanan makale sayılarına ve ondan daha güvenilir bir başka ölçüt olarak bu makalelerin zaman içerisinde aldığı atıf sayılarına baktığımızda, evrensel bilime etkimiz ve katkımızın istenen düzeyden uzak olduğu anlaşıyor. İnfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji alanındaki yayın durumumuz da diğer bilim ve tıp alanlarının durumuyla büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Bu arada son yıllarda infeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji yayınlarının atıf sayısı bakımından büyük bir gerileme içinde olması, bu yayınlarda ciddi nitelik sorunları olduğunu düşündürmektedir.

Ne Yapılmalı?

Ülkemizde bilimin düzeyini yükseltmek için öncelikli olarak atılabilecek bazı adımlar vardır. Örneğin bilimsel gelişme için ülke içinde ve ülkenin gereksinimlerine uygun özgün çalışmalar yapılmalıdır. Öncelik, böyle çalışmaları uluslararası literatüre taşımak amacıyla yazılan makalelere verilmelidir. Salt makale sayısını artırmak için, ulusal kaynakları, ülke gereksinimlerini gidermeye yönelik olmayan çalışmalara ayırmak uygun değildir.

Bilimin düzeyinin yükseltilmesinde, ülkemizin uluslararası alanda saygınlık kazanmasına katkıda bulunacak bilim insanlarının yetiştirilmesi gerekir. Bu kişiler öncelikle makam ve unvan sevgisiyle değil, bilim aşkıyla dolu olmalıdır. Bu kişilerin içinden çıkacağı toplumda bilimin gelişmesine yönelik bir duyarlılık olması da bir önkoşuldur.

Ülkemizin genç ve dinamik nüfusu, bilimin sıçrama göstermesini sağlayacak önemli bir potansiyel olabilir. Ancak onların geleceğin bilim insanları olarak yetiştirilmesi de bilimsel donanımı güçlü akademisyenlerin varlığına bağlıdır.

Makam ve mevkilerin liyakat esasına göre değil de birtakım aidiyetler temelinde işgal edilebilmesi ve entrikalarla akademik yükselmelerin olabilmesi, bilimin gelişmesinin önündeki en büyük engellerden biridir. Bu aşamada bilim çevreleri sorumluluğunun gereğini yerine getirmek zorundadır.

Türkçeyle bilim olmayacağına ilişkin düşünce de artık terk edilmeli ve yükseköğretim sistemimizde Türkçenin dışlanması vazgeçilmelidir. Yabancı dil bilmek başka şeydir, yabancı dilde eğitim ve öğretim başka şeydir.

Önder Ergönül

oergonul@ku.edu.tr

“Türkiye’de Bilim Yapılmaz” mı Dediniz?

Sorular sormanın zamanıdır, Florence Nightingale’in gözlediklerini yanı başındaki Türk hekimler veya yardımcılar da gözlemiş midir? Başkaları da gözlemiş olmalı. Ama Florence Nightingale’in geldiği yer önemlidir.

Çevremizde pek çok kişi, üstelik şöyle ya da böyle bilimle ilgili kişiler, Türkiye’de bilimin olmadığından, bilimin yapılamayacağından yakınırlar. Çok yakınımızdaki insanlardır. Adeta Türkiye’de bilim olmadığına herkesi ikna etmeye çalışırlar. Anlatımları yaşadıkları olumsuz örnekler ve herkesten farklı ve biricik olan kendi “büyük” çabaları ekseninde kurulmuştur. Biz dinleyenlere hak vermekten başka seçenek bırakmazlar. Kendi öyküleriyle katkı yapan dinleyicilerin sayısı da az değildir.

Gözlem yapmak, bilimsel gelişimin en önemli aşamalarından biridir. Herkesin baktığı şeyi gözlemleyebilenler bilim insanı olarak ayrışırlar.

John Snow, henüz bakterilerin ve mikrocanlıların bilinmediği bir dönemde kolera salgınını saf gözlemlere dayanarak tanımladı, anlaşılır hale getirdi. İngiltere’de modern epidemiyolojinin babası olarak anılır. Mikroskop kullanmadı, kendi zamanında mikroplar tanımlanmamıştı bile. Sadece kağıt ve kalem kullandı, gözlemlerini kağıda döktü.

Muzaffer Aksoy, kunduracı çocuklarda lösemiye neden olan benzenin etkisini, kunduracı işçi çocukları bizzat çalıştıkları yerde gözlemleyerek çözümledi ve herkese anlattı. İlk yazdıklarına bilim dünyası inanmadı, ama yılmadı ve yazmaya devam etti. Sonunda bilim dünyası çalışmalarını kabul etmekle kalmadı, dünyanın her yerinde işçi sağlığı yasalarının oluşumunda çalışmaları referans olarak kullanıldı.

Bir İngiliz ve bir Türk bilim insanıyla başladık, İngiliz ama gözlemlerini Türkiye’de yapmış bir bilim kadınıyla devam edelim. Florence Nightingale 1852 yılında İstanbul’a geldi. Geliş amacı, Kırım Savaşı’nda yaralanan İngiliz askerlerinin tedavisine yardımcı olmaktı. O zaman henüz hemşirelik mesleği yoktu, ama yaralı ve hastalara yardım etmek vardı. Florence Nightingale, Selimiye Kışlası’nda, yaralı İngiliz askerlerine bakım verdi, bir an önce taburlarına dönmeleri için çalıştı. Ölmeyip de iyileşen taburuna dönüyordu, bu nedenle dilimizde “taburcu” sözcüğü kaldı. Türkçe’ den başka hiçbir dilde hastaneden sağ olarak çıkanlara taburcu denilmez. O dönemde, henüz mikroplar tanımlanmamıştı ama yaralanma sonrası beklenen sürede iyileşemeyen, yara yerinden akıntıları olan hastaların taburlarına dönmeleri daha geç oluyordu. Nightingale bu istenmeyen durumu gözledi ve geliştirdiği kartlara bu durumda olan hastaları not etti. İstatistik tabloları oluşturdu. Bu sayede, bakım sırasında gelişen infeksiyonları kaydetmiş oluyordu. Bu

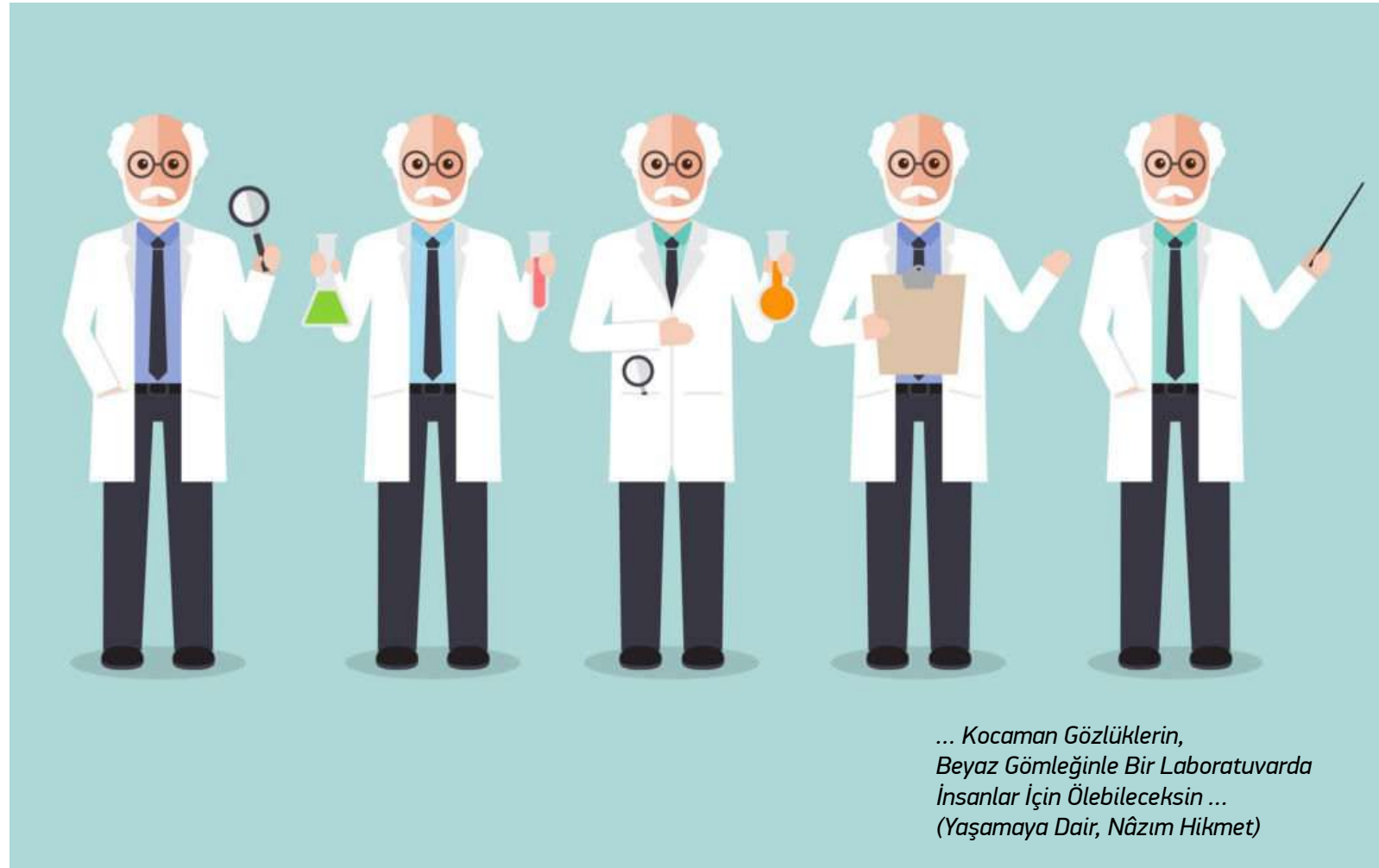
adımlarla, infeksiyon kontrolünün ve hemşireliğin bir meslek olmasının temellerini belki de farkında olmadan atmış oldu. İstanbul’da gözlediklerini Londra’da yazdı. Günümüzde, çok az kişi, Nightingale’in bu yaklaşımını İstanbul’da geliştirdiğinin farkındadır. Hemen herkes, bu gözlemlerin Londra’da yapıldığını zanneder.

Sorular sormanın zamanıdır, Florence Nightingale’in gözlediklerini yanı başındaki Türk hekimler veya yardımcılar da gözlemiş midir? Başkaları da gözlemiş olmalı. Ama Florence Nightingale’in geldiği yer önemlidir. Bilimsel devrimlerin yapılmış ve yapılmakta olduğu bir coğrafyadan gelmektedir. Gözleri görmeye hazırıdır. Oysa, aynı dönemde İstanbul’da yaşamakta olan Ayşe Hatun’un ya da hekimbaşı Mehmet Efendi’nin hazırlıklı olup olmadığını bilmiyoruz, ama muhtemelen değillerdi. İkincil olarak, yazılan kitabın Londra’da ve İngilizce olarak yazılmış olması etki faktörünü arttırmaktadır. Bugün belki daha iyiyiz ama durumumuz pek de iç açıcı değil.

Günümüzde tıp fakültelerimiz modern anlamda en iyi eğitimleri vermektedirler. Ancak, bilimsel üretim ve hatta bilgi üretimi için beklenen düzeyde olduğumuz söylenemez. Nobel Ödülü sahibi Aziz Sancar, İstanbul Tıp Fakültesi’nde o dönemde teorik eğitiminin pek çok Avrupa ülkesine göre çok daha iyi olduğunu ama araştırma yapmak için altyapının eksik olduğunu vurguluyor. Bugün, Türkiye’deki pek çok üniversite altyapı açısından çok iyi durumda, çok sayıda teknopark, araştırma merkezi kuruldu. Ama bilimsel açıdan daha da geri durumdayız. Yayımlanan bilimsel çalışmaların kalitesi çok düşük. Çünkü insan faktörü yetersiz. Bilmek, bilim yapmak yeterince takdir görmüyor, teşvik edilmiyor. Liyakat yok, kayırmacılık var. Birçok kişi, büyük ülkelerin metropollerinde planlanmış çalışmalara olgular sunarak veya serum taşıyarak bilim yaptığını sanıyor, bununla gururlanıyor, kıvanıyor.

Tüm bunlara rağmen, her alanda tek çaremiz bilimsel üretimdir, bu çerçevede ‘KLİMİK 30. Yıl Bildirgesi’ yolumuzu aydınlatmaktadır. Hiç unutmamalı, birbirimize hatırlatmalıyız: Üzerinde yaşadığımız topraklar, sadece edebiyat ve siyaset alanında değil, bilim alanında da son derece doğurgan ve üretkendir. ‘Türkiye’de bilim yapılamaz’ safsatasına karşı herkesi çalışmaya, üretmeye ve safları sıklaştırmaya çağırmanın zamanıdır.

Hiç durmadan, kan ve ter içinde çalışan tüm meslektaşlarımı ve arkadaşlarımı saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Alpay Azap
alpayazap@gmail.com

Umut Üzerine

*“Bir yerde yaşam varsa orada umut da vardır”
Cicero*

Umudunu kaybetmiş bir insan için depresyona girmek, nihilizme savrulmak, madde bağımlısı olmak veya intihara sürüklenmek işten bile değildir. Bu nedenle en olumsuz koşullar altında bile insanın umudunu kaybetmemesi gerekir.

Umut üzerine yazmak hem çok kolay hem de çok zor, çünkü umudun iki yüzü var; Olumlu olan ve olumsuz olan. “Umut etmenin nesi olumsuz?” dediğinizi duyar gibiyim. Önce olumlu ve anlatması kolay yüzünü açıklayalım. Kolay, çünkü Cicero’nun ünlü sözünün ifade ettiği gibi her insana içsel olan, ona yaşama devam etme gücünü veren bir duygudur umut. Bu yönüyle herkes tarafından bilinen hatta deneyimlenen olumlu bir duygudur. Olumsuz yönünü açıklamak ise zor ama Orhon Murat Arıburnu’ndan yardım alırsam sanırım daha güzel açıklayabileceğim: “Dünya döndükçe/ Umut fakirin ekmeği/Ye Memet ye/Ye Memet yel” Evet umut bir yönüyle olumsuz bir kavram çünkü çağlar boyunca egemenlerin büyük kitleleri yönetmesine araç olmuş bir duygudur. İzleyenler hatırlar, Yılmaz Güney’in “Umut ” filminde yoksul arabacı Cabbar ve arkadaşı Hasan’ı, hayatlarını yaşanmaz kılan gerçeklerle mücadele etmekten alıkoyan define bularak zengin olma umududur. Bu umudun peşinde daha da perişan olur hayatları.

Peki umudun olumsuz yüzünün tuzağına düşmemek nasıl mümkün olabilir? İnsanı kof, içi boş, temelsiz bir umut peşinde koşmak hatasından, boş iyimserlikten koruyan şey bilgidir, bilmektir. Herhangi bir olayın görünenin ötesinde yatan gerçek nedenlerini bilen, hangi sonuçların hangi nedenlerden kaynaklandığının farkında olan kişi ne yapması gerektiğini de bilecektir. Öyleyse define bulmak umuduyla yaşama tutunan Cabbar durumuna düşmemek için çok bilmeliyiz; fizik, matematik, biyoloji bilmeliyiz, tarih bilmeliyiz, sosyoloji bilmeliyiz, ekonomi-politik bilmeliyiz. Bilginin bize vereceği özgüven, umudun olumsuz yüzünü engellemekle kalmayacak olumlu yüzünü daha bilinçli yaşamamızı sağlayacaktır. Evet artık umudun çoğumuzun bildiği, olumlu anlamlar yüklediği yüzüne, gerçekçi umuda, gelebiliriz. Gerçekten de umut tek tek insanlar ve insanlık çok önemlidir, çünkü “bir umuttur

Ömer Faruk Yaman

yaşatan insanı”. Umudunu kaybetmiş bir insan için depresyona girmek, nihilizme savrulmak, madde bağımlısı olmak veya intihara sürüklenmek işten bile değildir. Bu nedenle en olumsuz koşullar altında bile insanın umudunu kaybetmemesi gerekir. Başta söylediğimiz gibi umut her insana içkin olduğu için zaten tamamen kaybedilmesi kolay değildir. Kişi yaşamaya devam eder bir yandan ancak umudu insanın hayata müdahale etmesini engelleyecek kadar önemsizleşebilir, silikleşebilir ve o zaman da en tehlikeli insan tiplerinden biri karşımıza çıkar: “böyle gelmiş böyle giderci” kişiler. Böylesi bir umut belki tek tek insanları yaşama bağlayacaktır ama insanlık için, insanlığın gelişimi için ve son tahlilde insanlığı oluşturan yine o tek tek insanlar için ket vurucu hatta yok edici bir işlev görecektir.

O zaman ne yapmalı? Zor gibi görünen bu sorunun kolay bir cevabı var aslında: Umudu büyütmeliyiz, umudu çoğaltmalıyız. Umudu büyütme, umudu çoğaltmak ancak iyi ve güzel bir geleceğe olan umudunu kaybetmemiş insanlarla bir araya gelmekle ve birlikte üretmekle mümkün olur. İnsan birlikte ürettiği sürece insan olabilen bir canlıdır. Zihinsel ve fiziksel üretim, doğayı ve toplumu iyiye doğru değiştirme güç ve umudunun tek besleyicisidir. Yoksa ne kadar bize içkin de olsa umut kendi kendine çoğalabilen bir duygu değildir. İşte bu yüzden daha çok bir araya gelmeli, daha çok okumalı, daha çok tartışmalı, daha çok

çalışmalı ve daha çok üretmeliyiz. Derneğimiz, meslek alanında bize bunları yapma fırsatını sunduğu ve sonuçta umudumuzu büyütmenin bir aracı olduğu için çok değerlidir. Kurullarımız, çalışma gruplarımız, dergimiz, sosyal platformlarımız ve şimdi elinizde tutmakta olduğunuz AGUHayat ve onun yaratıcısı genç arkadaşlarımızın oluşturduğu asistan ve genç uzman hekimler komisyonumuz bunun için çok çok çok değerlidir. Hepimiz derneğimizin kurullarında, çalışma gruplarında birlikte üretmek, paylaşarak umudu büyütebiliriz. Umudumuz çok olsun...

Mustafa Çetiner
dr.m.cetiner@gmail.com

Aşk gerçekten var*

Sıcak bir yaz akşamıydı.

Yürük saz semaisi çalıyordu, notalar dans ediyordu gecenin karanlığında.

Ve yıldızlar yağıyordu üstüne.

Aşk Gerçekten Var!

İnanmadınız değil mi? Ne notalar dans eder geceleri, ne de yıldızlar yağabilir bir insanın üstüne.

Ama yanılıyorsunuz.

Bu söylediklerim doğru, bu anlattığımın tümü gerçek.

Çünkü “aşk” gerçek...

Bilim insanları aşkı karmaşık bir sinirbilimsel görüngü (fenomen) olarak kabul ediyorlar. Aşkı başımıza musallat eden beynimizin bir parçası olan limbik sistemimiz...

Limbik sözcüğü Latince “sinir” anlamına geliyor.

Beynimizin içinde kıvrılmış duran bu sistem, işlevsel olarak dış dünyada yaşananlara verdiğimiz içsel yanıtların birleşimini ve ilişkisini düzenliyor.

En önemli bileşeni hipotalamus olan limbik sistem, öğrenme becerilerimizi bir anlamda belirliyor, aslında yönetiyor.

Isı düzenlenmesi, açlık ve susuzluk gibi bedensel fonksiyonlarımız ve duygularımız da bu sistemin denetimi altında.

Limbik sistemin ani uyarılmaları duygularımızı allak bullak edebiliyor, ilk görüşte aşk bu yüzden belki de.

Cinsel dürtülerimiz, korkularımız, öfke ve saldırganlıklarımız hep bu sistemin marifeti.

Limbik sistem sayesinde heyecanlanıyoruz, acıkıyoruz, uyuyoruz.

Sosyalleşmemizi, duygu ve düşüncelerimizi ifade edebilmemizi, moralimizin sağlam ve yerinde kalmasını sağlayan da aynı sistemimiz.

Bu sistem sayesinde birilerine bağlanıyor, özlüyor, aşık oluyoruz.

Yapılan çalışmalar, oksitosin, serotonin, vazopressin, dopamin, endorfin gibi hormon ve sitokinlerin “aşık olma” halinde rol

aldığını gösteriyor.

Yani, bilimsel veriler, aşkın mutluluk etkisi yaratan hormonlarımız marifetiyle ortaya çıktığını düşündürüyor.

Peki, insan neden sevdiğini öldürür o halde?

O halde, insan bir zamanlar delicene sevdiği birinden sonrasında nasıl çılgınca nefret eder?

Aşkın içine şiddet, gözyaşı, güvensizlik ve yalan nasıl girebilir?

Yerleşik ahlak anlayışımız giderek daha kolay olanı seçmeye doğru yöneldikçe, kaba kuvvet, korku ve güvensizlik temel duygumuz haline geldikçe aşklar da kayboluyor tabii. Bir filme ağlamayan, hayatında hiç kahkahalarla gülmemiş, anne-babasından, öğretmeninden, devletinden sevgi ve değer görmemiş birinin limbik sistemi ne yapsın?

Ülkeye şiddet, adaletsizlik, korku ve bilgisizlik egemen olunca toplumun limbik sistemi, yani aklının önemli bir bölümü de kayboluyor, beyinsizleşiyor, ahmaklaşıyor.

Bu ülkede veya bu ülkeden çok uzak bir yerlerde, belki uzak bir zamanda ama sıcak bir yaz akşamıydı gerçekten. Yürük saz semaisi çalıyordu ve notalar dans ediyordu gecenin karanlığında.

Yıldızlar üstüne yağıyordu.

Karanlıkta seçtiğim gözleri yirmi beş yıl öncesi kadar parlak bakıyorlardı yüzüme.

İlk günlerde olduğundan çok daha iyi arkadaşımды.

İlk yıllarda olduğundan çok daha fazla güveniyordum ona.

Yirmi beş yıl boyunca hiç yalnız bırakmamıştı beni.

Uzanıp en parlak yıldızı yakaladım gökyüzünde ve onu saçlarının arasına taktım usulca.

İnanmıyor musunuz bana?

Yoksa inanıyor musunuz?

Zenginlerin tezgahlayıp yoksulların öldüğü savaşlara, adaletsizliğe, ikiyüzlülüğe, yalana,

ıçgörüsüzlüğe, tahammülsüzlüğe karşı durmayı onurunuz sayıyorsanız, yazdıklarına inanıyorsunuz demektir.

Gökten sevgilinizin saçlarına dökülen yıldızları biliyor ve aşkı tanıyorsunuz demektir.

**Herkes Bilim Teknoloji Dergisi’nin 29 Ağustos 2016 tarihli sayısından yazarın izniyle alınmıştır.*

Deniz Gökengin
deniz.gokengin@ege.edu.tr

“Motswedi wa tsepo” (Umut Çeşmesi) ve Fark Yaratmanın Büyüleyici Gücü

Yüreğim kıpır kıpır; kendi kendime ‘Ne heyecanı canım, heyecanlanacak bir şey yok.’ desem de, sakın ve duyarsız görüntümün arkasında midemden aşağıya ılık bir nehir akıyor sanki. Dile kolay, evimden, sevdiklerimden uzakta yedi hafta. İtiraf ediyorum biraz ürküyorum ama her konuda olduğu gibi bunun da üstesinden geleceğimden eminim. ‘Sakin ol!’ diyorum kendi kendime, ‘Her şey çok güzel olacak’. Yüreğimdeki kısırtı diniyor; kendimi bilinmeyenin ellerine bırakıyorum ve 17.10.2009 tarihinde artık yoldayım. Global Medic Force görevlisi olarak Johannesburg’a bağlı Brits kasabasında bir HIV kliniğinde çalışmaya gidiyorum.

Uzunca bir yolculuğun ardından, bavullarımı alıp, havaalanında üstünde ismim yazılı levhanın ardında beni bekleyen sıcakkanlı ve sevimli gencin yanına heyecanla koşuyorum.

Trafik soldan akıyor. İki gün sonra bu trafikte, direksiyonu sağda olan bir arabayı kullanacağım. Sürücüyü dikkatle izlemeye karar veriyorum. Yol boyunca sohbet ediyoruz. Arada telefonu çalıyor ve bilmediğim bir dilde konuşuyor. Ne dili olduğunu sorduğumda anlamadığım bir sözcük söylüyor. Güney Afrika’da kaç dil konuşulduğunu soruyorum; ‘On bir’ diye cevaplıyor.

Her yer yemyeşil; güzel yerlerden geçiyoruz. Binalar çok az; alabildiğine uzanan yeşillik ve ağaçlık alanlar görüyorum. Burası Pretoria; Güney Afrika’nın başkenti. Yol boyunca erguvan rengi çiçeklerle bezenmiş ağaçlar görüyorum; harika görünüyorlar, adları ‘Jacaranda’yımış. Nihayet kalacağım otele ulaşıyoruz; demir parmaklıklar ve insan boyu duvarlarla korunan geniş bir villa. Zevkli döşenmiş. Önünde geniş bir bahçesi, üç ayrı yerde küçük yüzme havuzları var. Ev sahibi Rea şişman, beyaz saçlı, mavi gözlü, çok konuşkan, sevimli bir kadın. Salonda beyaz saçlı, yaşlıca bir adam oturuyor. ‘Sen Brian mısın?’ diye soruyorum; şaşırarak ‘Evet.’ diyor. İnfeksiyon hastalıkları uzmanı; ABD’nin Georgia eyaletinde yaşıyor. Bu sırada görev boyunca kullanacağımız arabaları getiriyorlar. Fabrikadan yeni çıkmış yepyeni birer Chevrolet. Otomatik vitesli. Otomatik araba hiç kullanmamış olmayı bir kenara bırakıyorum; trafiğin soldan akması beni çok ürkütüyor. Bu arada bizimle birlikte göreve gidecek olan üçüncü doktor da geliyor. Adı Walter Schlecht; Kanada’da yaşıyor. Az gelişmiş ülkeler konusunda bizden daha deneyimli. Yılda birkaç kez Uganda’ya gittiğini, orada eğitimler verdiğini söylüyor. O da emekliliğe yaklaşmış. En genç ve en deneyimsiz ben kaldım aralarında. Hadi hayırlısı!

Ertesi gün kahvaltı bittiğinde, Foundation for Professional Development (FPD) infeksiyon hastalıkları bölüm başkanı Dr. Fritz Kinkel ile birlikte FPD ofisine gidiyoruz. Güney Afrika’da HIV/AIDS ve tüberkülozun durumundan söz ediyorlar. Gerçek dünya yüzünü gösteriyor; gittiğimiz yerlerde bizi pek de iyi şeylerin beklediğini fark ediyoruz.

Nihayet altı hafta boyunca konaklayacağım Robala’ya ulaşıyoruz.

Burası adeta bir cennet. Kocaman yemyeşil ağaçlar ve çiçeklerle kaplı bir bahçe içinde devasa bir villa. Sazdan damı hemen dikkatimi çekiyor. Arkasında büyük bir ev daha var. Orta yaşlı bir kadın beni selamlıyor ve kendini ‘Yvonne’ olarak tanıtıyor. Yanında küçük, tombul ve sevimli bir köpek var. Evin içi harika; Afrika tarzı ahşap ve deri karışımı kocaman eşyalarla döşenmiş. Aksesuarların ince bir zevkin ürünü olduğu belli. Her şey düşünülerek yerleştirilmiş ve Afrika kültürünü yansıtır.

Evimde gibi huzurlu hissettiğim bir gecenin ardından Brits Bölge Hastanesi’ndeyim. Her yer yine tel örgülerle çevrilmiş. Tel örgüler Güney Afrika’nın vazgeçilmez unsurlarından biri anladığım kadarıyla; bu görüntü insanı endişeye sevk ediyor. Hastane, kırık bir alan üzerinde bulunan küçük tuğla bir binadan ve onu çevreleyen prefabrik vagonlardan oluşuyor. HIV pozitif olgulara hizmet veren vagonun üzerinde ‘Motswedi wa tsepo” (Umut Çeşmesi) yazıyor. Vagonun önündeki alanda çok sayıda zenci toplanmış, ilahiler söylüyorlar. FPD görevlisi Rebecca hastaların güne dua ederek başladığını; bazen bunun için bir rahibin kliniğe geldiğini söylüyor.

Sorumlu hemşire, üzerinde garip işaretler olan apoletler takmış, kısa boylu, toplu bir kadın. Adı Ruth. Kıdemli hemşirelere ‘Sister’ diye hitap ediyor. Ağzında altın bir dişi var; burada altın diş bir statü simgesi gibi; pek çok zencinin altın dişi var. Klinikte tam bir karmaşa hakim. Her yer her yerde. Kimin ne yaptığı belli değil. Yer çok dar; çok sayıda hasta var. Durum içler acısı görünüyor. İlk günümü Dr. Sifewe Sibeko ile geçirmeye karar veriyorum. Teklifsizce odasına giriyorum ve hasta bakarken onu izlemek istediğimi söylüyorum. Benim varlığımdan hafifçe rahatsız olsa da renk vermeye çalışıyor. Pratisyen olduğunu, on yıldır doktorluk yaptığını söylüyor. Daha önce birçok başka klinikte çalışmış ve HIV hastaları görmüş olsa da ilk kez bir HIV kliniğinde çalışıyor. Pretoria’da toplam 14 lisanslı infeksiyon hastalıkları uzmanı olduğunu daha önce öğrenmiş olduğumdan, bu durumu şaşırtıcı bulmuyorum. Doktor hasta üstüne hasta bakıyor. Kendi dillerinde uzun uzun konuştuktan sonra bana kısaca hastayı özetliyor. Konuşmaya ve tartışmaya hevesli değil. Hastalarla iletişimi fena değilse de, HIV yönetimi konusunda epeyce eksiği olduğu açık. En önemli sorun, hastaların tedavisine çok geç başlanması.

Doktorun bana Türkiye’de eğitimin hangi dilde yapıldığını sorması beni derinden etkiliyor. ‘Türkçe’ diyorum. ‘Ne kadar şanslısınız; insanın kendi dilinde eğitim alması ne güzel!’ diyor. Aklıma yarı İngilizce yarı Türkçe konuşmaya çalışan, İngilizce sözcükler kullanmanın statü göstergesi olduğunu düşünen meslektaşlarım geliyor ve içim burkuluyor. İnsan dilinin kıymetini ancak onu kaybettiğinde anlayabiliyor ama o zaman da iş işten geçmiş oluyor. Bunu kendi ülkemin insanların duymasını çok arzuluyorum.

Öğleden sonra Ruth bana hastaların kliniğe nasıl ve nereden sevk edildiğini, hastalar kliniğe geldikten sonra neler yapıldığını anlatıyor. Bu arada birkaç hastadan kan alıyor. Korunma önlemlerinden

haberdar değilmiş gibi görünüyor. İğnenin kapağını iki eliyle kapatıyor; şaşkınlıklar içindeyim. İkinci günümde proje sorumlusu ve başhemşire Betty ile tanıştırıyorum. Bana karşı son derece uzak ve tavırlı görünüyor. Benimle konuşurken hiç istifini bozmuyor ve bir yandan da elma yiyor.

Aynı gün, danışmanlar pek istekli olmasa da, ilaç uyumu konusunda verilen danışmanlık seanslarına katılıyorum. Aynı odada her biri aynı anda hasta alan üç danışman var, bu koşullarda yapılan işin verimli olması mümkün değil. Agisanang’ın yanına oturuyorum. Gelen hastanın elindeki ilaçları sayıp ilaç uyum oranını belirliyor. Uyumlu olmayan hastaları nedenleri konusunda sorguluyor. Hastalara ek sorular soruyorum ve bazı konuları açıklamasını istiyorum. Söylediklerimi itirazsız yapıyor. Az sonra fark ediyorum ki, diğer arkadaşları iki kat hasta bakmışken, bizdeki hasta sayısı yarı yarıya az. Aslında yapılması gereken yapıldığında işlerin ne kadar yavaş yürüdüğünü ve diğerlerinin hastaları başlarından bir an önce savmak için çaba gösterdiklerini fark ediyorum.

Koşullarda yatan veya acil servise ve polikliniğe başvuran hastalardan sorumlu altı doktordan biri olan Edu dört yıldır doktorluk yaptığını söylüyor. HIV hastaları dört yıllık pratisyenlere emanet; inanılır gibi değil.

Ertesi gün Agisanang’ın daveti üzerine kliniğe ilk kez gelen hastalara yapılan grup seansına katılıyorum. Dört kadın ve dört erkekten oluşan sekiz kişilik bir grup. Hastalar yüzüme kaçamak bakışlar atıyorlar; onlara gülümsüyorum, beyaz bir doktor görmekten memnun görünüyorlar. Agisanang hastaların karşısında pek rahat değil; benim orada olmamdan da rahatsız büyük ihtimalle. Danışmandan çok bir öğretilmeye benziyor. İletişim becerileri çok yetersiz. Hastalardan biri diğerlerinden daha farklı; bu genç bir kadın. Giyimi daha düzgün; daha bilinçli konuşuyor. Sorulara yanıt veriyor, diğer hastalara açıklamalar yapıyor. ‘İşte!’ diyorum, ‘akran danışmanı olarak iyi bir aday’. Bunu duyan kadın utangaç bir biçimde gülümsüyor; adı Dipua. Akıllı bir kadın; antiretroviral tedaviye uyumu iyi; hastalık konusunda epeyce bilgili. Çekinmeden konuşuyor. Danışmanlık ile ilgilenip ilgilenmeyeceğini soruyorum. ‘Çok isterim.’ diyor.

O akşam Global Medic Force sorumlusu Maureen ile yaptığımız ilk haftalık olağan görüşmemizde ben biraz sıkıntılı konuşuyorum; Maureen beni yüreklendiriyor.

Dördüncü günümde beni gören Dr. Sibeko yine memnun olmamış gibi görünüyor. Hastaları tartışmaya istekli görünmüyor. Onlar için bir yük gibiyim; altı hafta boyunca incitmeden sırtlarında taşımaları gereken ve daha sonra üzerlerinden atıp hafifletecekleri bir yük. Herkes şikayetçi ama herhangi bir değişiklik yapmak isteyip istemedikleri konusunda emin değilim. Sibeko yatış verdiği hastaların akıbetini merak bile etmiyor; tek düşündüğü, bir an önce hastaları bitirip muayenehanesine gitmek. Az gelişmiş toplum zihniyeti; her yerde aynı.

Birkaç gün sonra Rebecca ile Brits’e 20-25 kilometre uzaklıktaki Bapong’a gidiyoruz. Yol boyunca manzaranın ne kadar tanıdık olduğu dikkatimi çekiyor; sanki İzmir’den Kuşadası’na gider gibiyim.

Bu klinik de prefabrik vagonlardan oluşuyor ama Brits’e göre daha temiz ve bakımlı. Hemşire ve eczacı güler yüzlü ve sıcakkanlılar. Orta yaşlı, ciddi görünüşlü Dr. Moses Mseza hafif kambur duruyor; beyaz önlük giymiş, önünü iliklemiş. Belli ki işine saygı duyuyor. Kısa bir sohbetten sonra mümkünse hasta bakarken kendisini izlemek istediğimi söylüyorum. Bu duruma pek memnun olmamış gibi duruyor. Aldırmıyorum; eskiden olsa köpürürdüm, artık aldırmamayı öğrendim.

İlk üç hasta ağır görünüyor. Dr. Mseza hastalarına karşı son derece müşfik; her işi kendisi yapıyor. Hastayı tekerlekli sandalye ile odaya getiriyor, soyunmasına yardım ediyor, muayene ediyor,

tekrar giydiriyor, hastadan kan alıyor, istek kağıtlarını ve dosyayı dolduruyor, odadaki dolaptan ilaçlar çıkarıp onları hastaya veriyor, nasıl kullanması gerektiğini tarif ediyor ve en önemlisi bütün bunları yüksünmeden, şikayet etmeden, büyük bir şefkat ve zarafet ile yapıyor. Yani hem sekreter, hem hemşire, hem teknisyen, hem hasta yakını, hem eczacı, hem danışman, hem de doktor. Gözlerime inanamıyorum. Doktor aralıksız hasta bakıyor; kahve, çay, su veya tuvalet arası yok. İnsanüstü bir durum. Ara verip vermeyeceğini sorduğumda, gülerek, hastalar bitene dek aralıksız bakmaya devam edeceğini söylüyor. Sabrından ve ciddiyetinden hiçbir şey kaybetmemiş görünüyor. Arada dışarı çıkıp sabah damar yolunu açtığı hastaları kontrol etmeyi de ihmal etmiyor. İçimden en derin takdirlerimi sunuyorum. Kırka yakın hasta baktı, hem de tam anlamıyla, gık bile demedi adam. Hala çocuk hastalarla şakalaşabiliyor. ‘Vay bel!’ diyorum; ‘Biz iki hasta bakıp yoruluyoruz adam Süperman gibi çalışıyor’.

Eczacı Sabine ile bir hastaya danışmanlık verirken ilaç saatlerine kılı kılına uyması gerektiğini söylüyor. Bunun gerekli olmadığını, saatlik oynamaların olabileceğini söylüyorum. Sabine çok şaşırıyor; onlara bu şekilde öğretildiğini söylüyor. İlaçların dakika bile şaşmaması gerekiyormuş! Kendi hastalarım aklıma geliyor; şanslı olduklarını düşünüyorum. Sabine 15 yıldır HIV pozitif olduğunu söylediğinde şaşırıyorum. Üç yıldır tedavi görüyormuş. Kol ve bacaklarının incelmeye, karın bölgesinin yağlanmaya başladığından yakınıyor.

Önce stavudin kullanıyormuş, bu yakınmaları başlayınca zidovudine geçilmiş. Ona zidovudinin de aynı etkileri yapabileceğini söylüyorum; şaşırıyor. Tenofovire geçmesini öneriyorum. Türkiye’de ve dünyada pek çok ilaç seçeneği olduğunu öğrenince buruklaşıyor. Ona üzülmemesini, Türkiye’de de tenofovir, lamivudin ve efavirenzin kullanıldığını, bunun iyi bir kombinasyon olduğunu söylüyorum. İlaç tedavisine tam uyum göstermesini öğütüyorum; bu şekilde yıllarca aynı rejimle devam edebileceğini belirtiyorum. Sevinmiş görünüyor; teşekkür ediyor.

Dönmeden önce doktora geri bildirim veriyorum; HIV konusunda epeyce yetkin olduğunu, akredite olur olmaz antiretroviral tedavi başlama konusunda çalışabileceğini söylüyorum. Kliniğin çok iyi çalıştığını belirttiğimde sevinerek gülümseyip teşekkür ediyor. Sadece kan alırken eldiven giymesini ve iğnelerin kapağını kapatmamasını, ne kadar becerikli olursa olsun, kaza olabileceğini söylüyorum ve kendisine dikkat etmesini öğütüyorum. Utangaç bir biçimde gülümseyerek kabul ediyor.

“Motswedi wa tsepo” (Umut Çeşmesi) ve Fark Yaratmanın Büyüleyici Gücü Serisi’nin devamı AGUHayat’ın bir sonraki sayısında yayımlanacaktır.

RÖPORTAJ

Yeni tatlar, yeni dünyalar keşfetmek, çeşit çeşit insanlar tanımak ve bitmeyen maceralar yaşamak hayatın ta kendisi. Biz de bundan yola çıkarak içimizde yer alan ancak henüz tam olarak keşfetmediğimiz birbirinden renkli, emek ve özveri dolu birçok dünyayı keşfetmeye ve yakından tanımaya niyet ettik. İşte size her türlü gizemi ve ihtişamıyla merak ettiğimiz o büyüklü hayatlardan bir kısmı...

Haluk Eraksoy

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Bulunduğum çağda yaşamak isterim yine. Bugünü yaşamak isterim. Aslında geçmiş de merak ediyorum, ancak sadece incelemek istiyorum.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-Eşitsizlikleri gidermek isterdim. Çocukluğumdan beri bunu düşünmüştüm.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?
-İyimser

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Halit Ergenç

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Türk sanat müziğini severim: ‘Avuçlarımda hala sıcaklığın var’

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Bir enstrüman çalmak isterdim. Mesela piyano, sesi kulağıma hoş geliyor ve huzur veriyor.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Robert Koch’a bir hayranlığım var. Dalımla ilgili olduğu ve enfeksiyon hastalıklarının anlaşılmasında çığır açan buluşları olduğu için.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-Streptomyces, bütün antibiyotikleri onlar ürettiği için.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Sosyal bilimci ya da gazeteci olmak isterdim.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Araba kullanmayı çok severim. Tehlikeli yerlere gittiğimi hatırlıyorum. Bozcaada’da Göztepe diye bir yere arabayla çıktım ancak gerçekten ölümden döndüm. Benzer bir şey Datça’ya giderken de başıma geldi.

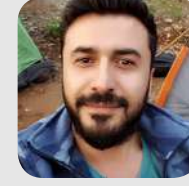
Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

-Yaşadığımız yerle ilgili özlem duyduğumuz şeyleri değiştirmek için emek vermek gerektiğini düşünüyorum. Ancak illa ki yurtdışında yaşayacaksam da Viyana’da yaşamak isterdim. Tarihsel dokusu, bohem yaşam ve kültürel yapısı çok güzel.

HAZIRLAYANLAR

Güle Çınar Aydın
gbinjune@gmail.com

Eyüp Arslan
dreyuparlan@hotmail.com

Bilgehan Aygen

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-1940’lı yılların sonları. Sanırım 2. Dünya Savaşı sonrası, bir daha dünyada hiç savaş olmayacakmış gibi duygulanımların ortaya çıktığı, sıklık, asalet ve güzelliklerin sergilendiği yıllar gibi düşünmemden kaynaklanıyor. Belki de sinemalarda, belgesellerde böyle aktarıldığı için hafızama kazınmış olabilir...

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- HAKSIZLIK ve ADALETSİZLİK

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Stres

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Cate Blanchett

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Ayrılık/Türkü Dostları (Azeri olmamdan kaynaklanabilir!)

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Stres, endişe ve kontrol dürtüsü

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Nikola Tesla. Benzersiz bir mucit olması ve Edison ile girdiği mücadeleler nedeniyle olsa gerek.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

- Duyarlı bir streptokok. Tedavisi kolay olabilir düşüncesiyle...

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- Avukatlık. Haksızlıklara çare olabilirim umuduyla.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Beş yaşındaki kızımı yanıma alarak son derece güvensiz olduğunu çok geç anladığım ve altı tamamen kayalıklarla döşenmiş bir alanda gondola binme maceram. Zincirlerin arasından kızım elimden gitmesin diye uğraşı vermem.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Stockholm. Güvenli, huzurlu, adalet kavramı oturmuş ve insanların mutlu olduğu bir yerleşke diye değerlendirmemden dolayı.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Cumhuriyetin ilk yılları. O heyecanı yaşamayı ve yeni bir oluşum içerisinde olan ülkemiz için çalışmayı isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- Savaşları engelleyebilmeyi isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

- Bitmeyen Beklenti

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

- Cate Blanchett

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Aldırma Gönül

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Başka bir ülkede olmak .

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Döneminin sayılı kadın filozof, matematikçi ve astronomlarından, kütüphaneler kurup dersler vermiş ve inandığı bilimsel değerler için ölümüne kadar mücadele içinde bulunmuş olan Hypatia olmak isterdim.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

- Brusella olurdu. Nerede, ne yapacağı belli olmayan, sürprizlerle

Necla Tülek

dolu bir bakteri.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- Araştırmacı gazeteci olmak isterdim.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

- Oğlumun doğumu benim için en adrenalin dolu şey olabilir, bu dünyaya bir çocuk getirme fikri de öyle.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Tartışmasız Berlin. Kuralları belli ve oturmuş, aynı zamanda aradığınız her şeyi size verebilen bir şehir.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Çok geçmişte yaşamak istemezdim. İnsanlar erken ölüyorlardı. Gelecekte kırk, elli yıl sonra yaşamayı tercih ederdim. Teknolojinin ilerlemesiyle daha kolay bir hayat olacağını düşünüyorum.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-Çevre tahribatının daha az olacağı bir dünya olsun isterdim. Betonlaşmayı durdurmak isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Huzurlu yaşam

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Dustin Hoffman

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Led Zepplin’in ‘Stairway to heaven’ şarkısı

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Oğlumun sağlık sorunu var, o olmasın isterdim.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Charles Darwin, çok büyük bir değişiklik yaptığını düşünüyorum.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-Termofilik bakterilerden olmak isterdim. Hiç yok olmadıkları, çok zor hayat koşullarında bile yaşayabildikleri için.

Volkan Korten

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Teorikte çok başarılıydım, bu nedenle kimyacı olmak isterdim.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Dönem 5’te iken bir değişim programıyla Çekoslovakya’da kaldım. Yolu uzatarak dönmek istedim. Param bitti. İlk eşimin ailesiyle tesadüfen karşılaştık ve onlarla Türkiye’ye döndüm.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- San Francisco ya da Sidney.

Orhan Yıldız

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Gelecekte yaşamak istemezdim, belirsizlik çok. 15. asırda İstanbul'da yaşamak isterdim. Çok fazla teknoloji ortalığı karıştırmadan ve ülke olarak en güçlü olduğumuz dönemde.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

Dünyanın kötüye gitmesinin en önemli sebebi teknolojinin hızlı ilerlemesi, bunu yavaşlatmak isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-İHayata çok tutkuyla bağlı değilim. Sivri yanlarım yoktur. 'Sıradan hayat' olurdu, sıradanlığı severim.

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Kevin Spacey

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Sezen Aksu'dan 'Küçüğüm'

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Yaşadığım şehri.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Pasteur, çok da yanlış işler yapmasına rağmen çok takdir ediyorum.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-*Acinetobacter* çok dönek,her türlü şekle giriyor. O yüzden *Acinetobacter* olmak istemezdim. Taş gibi bir MRSA olurdum.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Mühendislik, teknisyenliği sevdiğim için.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-İlk gittiğimde Londra'da 6. zonda kaybolmuştum. 6. zon çok sıkıntılı bir bölge güvenlik açısından. 3 saat dolaştım, yolumu zor buldum.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

-Singapur ya da San Francisco, çok rahat ve güzel şehirler.

Önder Ergönül

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Küçükken zaman tüneli diye bir şey vardı. Büyük dönüşümlerin, devrimlerin yapıldığı dönemlerden birinde yaşamak isterdim. Ancak yaşadığımız dönemi de oldukça ilginç buluyorum, aslında mutluyum.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-En sevmediğim şey küçük bir grubun egemen olması. Herkese fırsat eşitliği sağlamak isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Güleryüzlü İrade

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Haluk Bilginer

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Rodrigo'nun gitar konçertosu

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Kızımı yanımda isterdim.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Einstein, soyut ve somut düşünebildiği ve bağımsız da çalışabildiği için. DNA'yı bulan bilim insanlarından biri de olmak isterdim. Bir konuya çok yoğunlaşma ve onu açıklayabilmek isterdim.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-Mycobacterium tuberculosis, tedavisi zor ve bir türlü bitirilemeyen bir bakteri. Sürekliliği var.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Matematikçi

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Kızımın roller coastera binmek

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

-Boston, entellektüel kapasitesi çok yüksek ve bilimsel açıdan da en kuvvetli şehir.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-Geçmişte yaşamak isterdim. Zaman geçtikçe, teknoloji ilerledikçe duygular azalıyor. Cumhuriyetin ilk yıllarında, mücadeleciler ruhlarıyla devrimleri gerçekleştirdikleri dönemde yaşamak isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-İnsanların bitip tükenmek bilmeyen hırslarını köreltmek isterdim. Tüm sıkıntılar bu hırslardan kaynaklanıyor.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Azmin zaferi

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Tuğba Büyüküstün, çok beğendiğim bir kadın. Onun kadar güzel olmak isterdim.

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Eşimin ilk tanıştığımız günde ve her özel günde bana söylediği şarkı 'Benzemez kimse sana'

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Çalışma koşullarımı değiştirmek isterdim. Çok mücadele etmek zorunda kaldığım bir ortamda çalışıyorum.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Halide Edip Adivar, mücadeleciler olduğu için.

Neşe Demirtürk

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-*Acinetobacter* olmak isterdim. Beni yok edemesinler isterdim.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-İngilizce öğretmeni. Bir dili iyi konuşmak hakim olmayı sağlıyor. Daha sosyal ve daha renkli oluyorsunuz.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Adrenalin hiç sevmem. Küçükken salıncağa bile binmezdim. Bisiklete binmeyi bilmem.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

-Kopenhag, çok huzurlu, sakin ve herkes çok mutlu olduğu için.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

-20. yüzyıl başı. 20. yüzyıl insanlığın çok büyük kazanımlar elde ettiği bir dönemdi. 21. yüzyılda bunların kaybolacağını düşünüyorum.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-Teknolojinin gerçekten insan için kullanılmasını sağladım. Teknolojinin çok ilerlemesinin insanları mutsuz yaptığını düşünüyorum. Teknoloji=mutluluk olsun isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Nerden nereye

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Marlon Brando

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Çav bella

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-Başkaları için değil, kendim için yaşayabiliyor olmayı isterdim.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Madam Curie, farklı ve öncü biri olduğu, ilk kadın bilim insanı olduğu ve çok öykündüğüm için.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-Panrezistan bir bakteri olmak isterdim. Örneğin *Acinetobacter*, dirençli olmasından dolayı.

Mustafa Çetiner

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Hukuk okumak isterdim. Gazeteci olmak istiyordum. Uğur Mumcu 'Sen benim gibi kaç kişinin buraya geleceğini sanıyorsun, iyi düşün' demişti.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

-Evlenmek. Seneye sorsan boşanmak diyebilirim. Şaka, şaka!

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

-Kadınlara benzer şehirler; Prag, hızlı yaşayacağım bir şehir. New York, çok kültürlü. Ayrıca bu konuyla ilgili bir kitap çalışmam var.

Sıla Akhan

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

- Geçmişte yaşamak istemezdim. Çok da ileriye olmayacak şekilde biraz ileriye görmek isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

-Genç ölümleri engellemek isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

-Sıla'nın Dünyası

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

-Nicole Kidman

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

-Candan Erçetin'in her şarkısı

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

-3 yılını mikrobiyolojide geçirmek istemezdim.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

-Dane partikülünü ve hepatit b aşısını bulan Blumberg.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

-Pseudomonas, renkli ve çeşitli olduğu için.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

-Aile mesleği olan avukatlık.

Hayatınızda yaptığınız adrenalini dolu, en çılgınca şey neydi?

-TUS'a çalışmak

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Almanya'nın her şehri...

Aysel Kocagül Çelikbaş

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

- Cumhuriyetin ilk yıllarında yaşamak isterdim. Atatürk ile birlikte olmak, yeni yapılacak işlerde katkı sunmak isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- Her konuda; sevgide ve parada eşitsizliği yok etmek isterdim.

Adaletli bir dünya olsun isterdim.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

- Gökkuşluğu. Renkleri, çeşitliliği, ışığı seviyorum.

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

- Audrey Hepburn

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Sezen Aksu'dan 'Masum değiliz'; 'Annemi daha sık anımsıyorsan hatta anlıyorsan'

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Mesleğimi.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Einstein. Onun düşünce yapısına ulaşabilmek ve onun kadar akıllı olmak isterdim. Bir de Steve Jobs, hayatımın her anını ona dua ederek geçiriyorum.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

- Duyarlı bir bakteri olurdum. Örneğin metisilin duyarlı stafilokok, kontaminan bir bakteri.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- Şarkıcılık.

Hayatınızda yaptığınız adrenalini dolu, en çılgınca şey neydi?

- Luna parkta galaksiye binmek.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Sevilla.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

- Paranın olmadığı dönemde yaşamak isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- Tüm sınırları kaldırdım. Mahalle baskısı, sınıf baskısı, ülkeler arasındaki sınırlar, hepsi insanı rol yapmaya itiyor.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

- Her telden. Kalıpları sevmiyorum.

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

- Marion Cotillard

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Pervane

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Bugünkü aklımla lise, üniversite yıllarına dönmek. Seyyahlığın verdiği hazzı o dönemlerde alabilmek için.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Einstein, uçuk kağıt olduğu için. Matematikle mantığı birlikte sunduğu, farklı açılardan baktığı ve matematiğin felsefesini yaptığı için.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

- *Acinetobacter*, tezimi yaparken kazayla süspansiyonu kendi elime bulaştırdım. O kadar gözümüzde büyüttüğümüz gibi değil. Adaptasyonu çok hızlı, mücadeleyi seviyor. Güçlü bir antibiyotiğin

Emel Yılmaz

karşısında da saygılı, şapka çıkartıyor.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- Piyanist

Hayatınızda yaptığınız adrenalini dolu, en çılgınca şey neydi?

-Tek başıma uçağa binip uzun bir yolculuk yapmak.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Nepal ya da Hindistan'da bir şehirde. İkisi de mutlu ülkeler. Nepal'de herkes ekonomik ve kültürel anlamda aynı. Hindistan'da ise iki farklı uçurumun birlikte mutlu yaşadığını görüyorsunuz. Ben böyleyim.

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

- Dünyaya uzaydan bakabilmek için gelecekte, ayda yaşamının olanaklı olduğu bir dönemde yaşamak isterdim.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- Parayı ortadan kaldırdırdım. Böylece insanlar sadece gereksinimlerini sağlamak için birbirleri ile değiş-tokuş yapardı ve paranın gücüne gerek kalmazdı.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

- Hayatım film olabilecek bir hayat değil; neredeyse sadece eğitim sürecinden ibaret. Ama Ölü Ozanlar Derneği'nin Bay Keating'i olmayı isterdim.

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

- Demi Moore.

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Bu aralar Erol Evgin ve Sıla'nın düet yaptığı "Ateşle oynama" şarkısı.

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Hayatımdan çok memnunum ama sabırlı ve sakin olmayı çok isterdim.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Hans Christian Gram. Bulduğu "Gram Boyama" yöntemi mikrobiyolojinin vazgeçilmezi olduğu için. Ayrıca Gram makalesini "... bu yöntemi nasıl olsa geliştirirsiniz..." diyerek son derece mütevazı bir şekilde yayımlamıştır.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

Özlem Azap

- A grubu beta hemolitik streptokok. Ne yapacağı belli olmaz; tonsillit de yapabilir nekrotizan fasiit de.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- İngilizce öğretmen. Hem İngilizce'yi çok seviyorum hem de konuşmayı, anlatmayı.

Hayatınızda yaptığınız adrenalini dolu, en çılgınca şey neydi?

- Arkadaşlarımla birlikte güneşin doğuşunu izlemek için Nemrut'a giderken gece yarısından sonra dağın başında, içinde bulunduğumuz arabanın bozulması.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Amsterdam. Özgür ve huzurlu olmak, istediğim zaman da çılgınlık yapabilmek için.

Süda Tekin

Tarihte; geçmişte ya da gelecekte hangi dönemde yaşamak isterdiniz?

- Tarihte 13. yüzyıl başlarında İngiltere’de yaşamak isterdim. Tarihte “Büyük Ferman”ı (Magna Carta) krala sunmuş ve kabul ettirmiş İngiliz halkıyla birlikte olmak ayrıcalık olurdu sanırım. Adaletin öncelendiği, özgür insanın yasalara başvurmaksızın, tutuklanamayacağını, hapsedilemeyeceğini, dahası insanlar arasında ayırım yapılamayacağını belirten hükümlerin yer aldığı günlerde birey olmak önemli olabilirdi. Sanırım 13. yüzyıl için ayrıcalıklı bir dönem.

Dünyayla ilgili tek bir şeyi değiştirme gücünüz olsaydı, ucu size de dokunan küçük ya da büyük bir şey olabilir, değiştirmek istediğiniz şey ne olurdu?

- İnsanların mutlu yaşamaları için gerekli koşulların sağlanması önceliğim olurdu. Bunun tek bir dokunuşla olabilmesi sanırım kolay değil.

Hayatınız bir film olsaydı adı ne olurdu?

- “Yaşadıklarım”

Başrolde sizi kimin oynamasını isterdiniz?

- Beni tanıyan bir kadının oynamasını isterdim, ünlü olması gerekmez.

En sevdiğiniz, size en yakın gelen ve tekrar tekrar dinlediğiniz şarkı nedir?

- Yaşantımda her dönemin ayrı müzikleri oldu. Hatta çoğunlukla esintilerin anımsattığı yaşam aralıkları olduğunu söylemem yanlış olmaz. Son dönemlerde Erol Evgin ve kadınlarının söylediklerini tekrar tekrar dinlemekteyim. Bir de Leonard Cohen “Everybody knows”. Ancak sanırım her dönem dinlemekten yorulmadığım Sezen Aksu’nun “Küçüğüm daha çok küçüğüm, bu yüzden bütün hatalarım”

Hayatınızla ilgili değiştirebileceğiniz bir şey olsa bu ne olurdu?

- Babamın ölümünü geciktirmek.

Tarihte hangi ünlü bilim insanı olmak isterdiniz, neden?

- Yaşadıkları dönemlerin zorluklarına rağmen bilimle uğraşan aklıma ilk gelen kadın kimyager ve fizikçi Marie Curie var. Ancak tarihin sayfalarında çok gerilere gidilirse, Hypatia daha bana yakın sanırım. Yunan filozof, matematikçi ve astronomdur. İskenderiye’de felsefe, matematik ve astronomi üzerine dersler vermiş bir kadındır.

Bakteri olsanız hangisi olmak isterdiniz, neden?

- *Pseudomonas* olmayı isterdim. Güzel kokusu, değişime inanarak sürekli kendini değiştirmesi ve monotonluktan uzak bir yaşam sürmesi nedeniyle.

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- İnsanlarla ilgilenmek ve yaşamlara dokunmak mutluluk veriyor. Sanırım bu iletişimden besleniyorum. Okumak, hele de farklı yaşamları anlatan, kişiler üzerinden sorgulatan yazıları okumak ve eleştirmek keyifli olurdu. Özetle edebiyatla ilgilenmek isterdim.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

- Kendi öznelimde küçük çılgınlıklar yaptım. Ancak yamaçtan paraşütle atlamak en çok adrenalin salgılatandı sanırım.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Avustralya’da Brisbane kenti. Sanat ve kültürü hayatlarına katmış, bilinçli bir toplumun yaşadığı rahat ve sessiz bir kent. Mutlu ve huzurlu insanlar var.

Alpaz Azap

Doktor olmasaydınız hangi mesleği seçerdiniz, neden?

- Senfoni orkestrasında üçgen zil çalıcı.

Hayatınızda yaptığınız adrenalin dolu, en çılgınca şey neydi?

- Gecenin bir yarısı Nemrut’a çıkarken yolda telefonların çekmediği, köpeklerin koştuğu bir yerde kaybolmak.

Türkiye dışında yaşayacaksınız, hangi şehirde yaşamak isterdiniz, neden?

- Lisbon, İstanbul kadar güzel ancak daha kültürlü olduğu için.

Çiğdem Kader

dr_cigdemtr@yahoo.com

Ruhun ve bedenın özgür hissettiği şehir ‘İSTANBUL’

Karadeniz’e komşu, Sarıyer’e 6 km uzaklıktaki Garipçe, İstanbul’da Rumeli Kavağı ile Rumeli Feneri arasında küçük, şirin, huzurlu bir köydür. Yavuz Sultan Selim Köprüsü inşaatı sırasında bu fotoğrafı çekerken köyün amatör ve samimi ruhunun köprü açılışından sonra da devam etmesini, köyün huzur ve güzelliğinin hiç bozulmamasını diledim.

Çiğdem Kader

‘Sadece karda yürümek bu kadar eğlenceli ve güzel olabilirdi, bir de seninle elele olmak...’

Şiran Keske
doktorsiran@yahoo.com.tr

Ignaz Philipp Semmelweis

Annelerin Kurtarıcısı (Savior of Mothers)

Ignaz Philip Semmelweis 1818’de doğmuş ve 1865’te ölmüştür. Sadece 47 yıl yaşayan Semmelweis hayatı boyunca puerperal ateşin yayılması ve önlenmesi üzerine fikirlerini kanıtlamakla uğraşmıştır.

Semmelweis’in hayat hikayesi bizlere dört önemli ders vermesi bakımından önemlidir. Birincisi bir keşif ne kadar büyük olursa olsun tek başına, geçmiş çalışmalardan bağımsız izole olarak ortaya çıkarılmış değildir, hep önceki fikirler ve tıbbi uygulamaları takip eder onlardan esinlenir.

İkincisi bir kişinin eğer yeni bir fikri varsa ve onu geliştirmek istiyorsa hem o düşünceye inanmalı hem de o süreçte karşılaşabileceği sorunları öngörme kabiliyetine sahip olmalı ve aynı zamanda meslektaşlarını ve çevresini ikna etmelidir. Üçüncüsü ve Semmelweis açısından üzücü olan ise bu fikrin onun hayatını çok zorlu hale getirmesi ve obstetrik aseptisinin kabulünün yavaş ve sancılı olmasıdır.

Dördüncüsü de yeni ve devrimsel bir fikir o kişinin meslektaşları tarafından şüphecilikle karşılanabilir. Bunun belki de en güzel örneği polio aşısıdır ki bu aşı ilk ortaya çıktığında dersliklerde, toplantılarda “Hayır bu aşı iyi değil.”, “Sadece bir tür serum bu.” gibi sözleri duymak mümkündür.

Semmelweis’in ortaya koyduğu fikirler esasında Birmingham’da yaşayan Charles White adlı kişiye dayanıyor. White 1773 yılında puerperal ateşin bulaşıcı bir hastalık olduğunu ve hastadan hastaya ebeler ve hekimler aracılığıyla geçtiğini ve bu nedenle yeni doğum yapmış kadınların izole edilmesi gerektiğini söylemiştir. Semmelweis’in etkilendiği ikinci büyük isim ise Harvard’daki bir anatomici olan Oliver Wendell Holmes’tur. 1843’te puerperal ateşin hastadan hastaya bulaştığını, doğum eylemine katılan hekimlerin post mortem diseksiyona katılmaması gerektiğini söylemiştir. Ancak bu fikirleri desteklenmemiştir. Dönemin iki büyük obstetrik hekimi Hodge ve Meigs: “Bu adam ne dediğini bilmiyor. Puerperal enfeksiyon ve ateş kirli hava ve hastanın içinden gelmektedir” demişlerdir.

Ignaz Philip Semmelweis 1818’de doğmuş ve 1865’te ölmüştür. Sadece 47 yıl yaşayan Semmelweis hayatı boyunca puerperal ateşin yayılması ve önlenmesi üzerine fikirlerini kanıtlamakla uğraşmıştır.

Budapeşte’de doğan Semmelweis yedi çocuklu bir ailenin beşinci çocuğuydu ve babasının küçük bir bakkal dükkânı vardı. Liseyi bitirdikten sonra tıp okumak için Viyana’ya gitti. Viyana o dönemde kıtanın sosyal, tıbbi, bilimsel ve siyasi bakımdan başkentiydi ve kente dışarıdan gelen herkes sıradan birer yabancı olarak görülüyordu. Diğer Macarlar gibi Semmelweis’in da kötü bir Almanca aksanı vardı. Kısa boylu, kel, sinirli ve çabuk hastalanan biriydi.

Üniversitede ilk yılını tamamladıktan sonra Viyana’dan ayrılarak evine döndü. İkinci sınıfa Budapeşte’de başladı ama Budapeşte’den memnun değildi. Tıbbi iyi öğrenmek istiyorsa Viyana’ya dönmesi gerektiğine karar verdi ve Viyana’ya dönüp tıp eğitimini tamamladı. Otolojist Skoda, dermatolog Hebra ve patolog Rokitansky Semmelweis’in 3 ünlü arkadaşıydı ve onların yardımıyla Semmelweis 1843’te Viyana’daki Allgemeines Krankenhaus (Viyana Genel Hastanesi)’taki obstetri kliniğinde asistanlığa başladı.

Çalıştığı hastanedeki obstetri kliniği 3’e ayrılmıştı. Birinci klinik tıp öğrencilerinin uygulama kliniği, ikinci klinik ebelerin çalıştığı klinik ve üçüncü klinik ise özel servisti. Semmelweis birinci klinikte doğum sonrası her 4 kadından birinin öldüğünü, ikinci klinikte ise doğum sonrası anne ölümlerinin %1-4 olduğunu, 3. klinikte ise oranın bu iki kliniğin ortalamaları arasında bir değerde olduğunu gözlemledi. Viyanalılar için birinci klinik ölüm kliniği idi ve doğum yapacak kadınlar bu kliniğe düşmek istemiyorlardı hatta bazıları hastaneden kaçmaya dahi çalışıyordu.

Birinci klinikte çalışan tıp öğrencileri doğum vakası olmadığında çoğunlukla yan odada doğum sonrası enfeksiyon nedeniyle ölen kadınların otopsilerine katılıyorlardı. Doğum vakası geldiğinde ise otopsiyi bırakıp ellerine bulaşan otopsi materyallerini önlüklerinde temizleyerek doğum eylemine giriyorlardı. İlginç bir diğer nokta da doğum eylemi başlayan kadınların her saat 20 öğrenci tarafından muayene edilmesiydi ki bunun ne kadar travmatik bir durum olduğunu tahmin etmek güç değil. Doğum sonrası bu kadınlar kalabalık servislere alınıyorlardı. Tıp öğrencileri bu şekilde aralıklı diseksiyon ve vajinal muayene arasında zamanlarını geçiriyorlar ve enfeksiyonu bir hastadan diğerine bulaştırıyorlardı.

4 yıl sonra 1847’de Rokitansky’nin asistanı, Viyana’nın en iyi anatomisti Kolletschka, post-mortem bir diseksiyon sırasında parmağını kesti ve 1 hafta sonra öldü. Kolletschka’nın otopsisinde tüm iç organların doğum sonrası ölen kadınların organlarıyla benzer bulgulara sahip olduğunu gören Semmelweis bu durumdan çok etkilendi. Semmelweis enfeksiyonun anatomistin parmağına doğrudan temas ile bulaştığına kanaat getirdi ve doğum kliniğinde çok basit bir uygulama başlattı. Diseksiyona giren tıp öğrencilerinin doğum kliniğine girmeden önce ellerini su ve sabunla yıkamalarını sağladı. Ellerin dezenfekte edilmesinin neden işe yarayacağını o da bilmiyordu ama tüm kimya kitaplarını araştırdı ve sonunda

klorlu suyun dezenfektan olarak kullanılabileceğini öğrendi. Su ve sabunla el yıkama sonrası öğrencilerin ellerini klorlu suya batırmaları gerektiği hususunda ısrarcı oldu. Ama şefi Klein bunlara inanmıyordu ve bu uygulamayı yüksek maliyeti nedeniyle durdurdu. Bunun üzerine tekrar kimya kitaplarına karışan Semmelweis klorlu suya göre 20 kat daha ucuz olan kireçli suyun da dezenfeksiyon amacıyla kullanılabileceğini buldu. Klein sonunda bu tekniğin uygulanmasına izin verdi. Bu uygulama ile dramatik bir şekilde birinci klinikteki anne ölüm oranları %25’lerden %3’e geriledi ve Semmelweis 1847 martında 5 ünlü dersinden ilkinin yayınladı. Ders 1: “Puerperal ateş kadavra materyallerinden hamilelere hamileleri muayene eden kişilerin parmakları aracılığıyla geçer.” Bu obstetri ve cerrahide aseptinin kilit taşıdır.

Ekim 1847’de puerperal ateş vakalarında hızlı bir artış ortaya çıktı ve bu defa kaynak serviks kanseri olan ve servikal enfeksiyonu olan bir kadındı. Tıp öğrencileri bu hastayı muayene ettikten sonra ellerini yıkamadan diğer yeni doğum yapmış kadınları da muayene ederek enfeksiyonu yaymışlardı. Bu hasta izole edilerek salgın sona erdi. Bu olaydan sonra Semmelweis 2. dersini yayımladı: “Enfeksiyon sadece kadavradan değil canlı bir vücuttan da parmaklar aracılığıyla diğer kişilere geçebilir.”

2 ay sonrasında bir başka epidemiyi karşı karşıyaydılar. Bu defa doğum için kabul edilen hamile bir kadının enfekte diz yarası kaynaklı ve 3. ders olarak da “Enfekte bir materyalden hava yolu ile genital bölgeye geçiş sonrası puerperal ateş ortaya çıkabilir.” Böylece ilk defa hava yolu ile bulaş kavramından bahsedilmiş oldu.

Bu salgınla beraber Semmelweis tıp öğrencilerinin doğum için gelen bir kadını muayene etmeden önce veya hastayla herhangi bir temasta bulunmadan önce ellerini yıkamaları ve kireçli suya batırmaları gerektiğini söylemiş ve bu uygulamayı hayata geçirmiştir.

Bu kadar salgın ve sonrasında da uygulamalarla salgınlar ortadan kalkmasına rağmen Semmelweis’in görüşleri hala kabul görmüyor, dönemin ünlü obstetri uzmanları bunlara inanmıyordu. Onlar puerperal ateşin hastanın içinden, gıdalardan, gece havasından ve hatta dünyadaki herhangi bir şeyden kaynaklanabileceğini ama kaynağın enfeksiyon olmadığına inanıyorlardı.

Çok mücadele etmesine rağmen daha önce adı anılan üç yakın arkadaşı dışında kimseye fikirlerini kabul ettiremeyen Semmelweis arkadaşlarının da önerisiyle 10 yıl sonunda 1857’de Viyana’dan ayrılarak Budapeşte’ye döndü. Oluğça köhne, susuz, havasız ve kalabalık olan Budapeşte doğum hastanesinde şef yardımcısı olarak göreve başladı. Emekliliğini bekleyen bir şefin yanında isteklerini hayata geçirebilme şansı yakalamıştı. Anne ölümlerinin %37-38 olduğu bu hastanede ilk iş olarak öğrencileri; post-mortem diseksiyon yapanlar ve hasta bakımında çalışanlar olarak ikiye ayırdı. Buna ek olarak daha önce bahsedilen 3 önemli dersi de uygulayarak 2 yıl içinde anne ölüm oranını %0’a düşürdü. Elbette bu hastane Viyana’daki kadar büyük ve çok doğumun gerçekleştiği bir hastane değildi ama 12 ayda 1400 doğumun gerçekleştiği bir yerde puerperal ateşe bağlı hiçbir ölüm görülmemesi daha önce görülmemiş bir şeydi.

Sonra bir gün beklenmedik bir epidemiyi karşılaştılar. Günlerce süren çabalar sonucu Semmelweis kaynağı yine bulmuştu. Enfeksiyondan ölen bir hastanın akıntı ve çıkartıları çarşafa bulaşmış ve çarşaf değiştirilmeden aynı yatağa hasta kabul edildiğinden salgın ortaya çıkmıştı ve sonrasında 4. ders yayımlandı: “Puerperal ateş, ebe, hemşire ve tıp öğrencilerinin parmakları dışında hasta bezleri, çarşafı ve elbiseleri aracılığıyla da bulaşabilir.” Semmelweis’in son dersi yine ilginç bir olayın sonucunda ortaya çıkmıştı. Budapeşte’de cerrahlar 10 ay çalışır, yazın 2 ay ise tatile giderlerdi. Obstetri bölümü ise tüm yıl çalışırdı ve kötü koşulları olan kendi kliniklerinden 2 aylığına, boşalan daha iyi konumdaki cerrahi kliniğine taşınırlardı. Cerrahi bölümünde genellikle osteomyelitli, yara enfeksiyonu olan gangrenli hastalar yatardı. Bu taşınma sonrası doğum servisinde yeni bir salgın ortaya çıktı ve Semmelweis 5. dersini yayımladı: “Puerperal ateş cerrahi vakaların bulunduğu bir hastanede hastaların ürettiği çıkartılar aracılığıyla da doğum yapan kadınlara geçebilir.”

Semmelweis bulaş yollarını tanımlamış ve resmin tamamını görebilmişti. Sonrasında bu yolların hiçbirini ile gerçekleşmeyen ilginç bir vaka ile karşılaştı ve beşinci dersin B ve C bölümlerini oluşturdu. Özetle: “Bir kadının doğum kanalında kalan doğum materyalleri o kadını enfekte edebilir.”

Bu uygulamalar ve elde edilen sonuçlara rağmen Semmelweis’in fikirleri camia tarafından kabul görmüyordu. Yıllar geçtikçe zihinsel olarak da dengesini yavaş yavaş kaybetmeye başlamıştı ve öyle bir dönemde yine fikirlerini ispat etmek için bir kadavra üzerinde çalışırken parmağını kesti ve enfekte olup 1 hafta sonra hayatını kaybetti.

Fikirlerini, uygulamalarını içeren “Çocuk Yatağı (Childbed) Ateşinin Etolojisi, Konsepti ve Profilaksisi” adlı kitabını ölmeden 2 yıl öce yazmıştır.

Semmelweis 1865’te öldü. 1878’de Koch yara enfeksiyonunun etyolojisinde

bakterilerin sorumlu olduğunu kanıtladı. 1879’da Pasteur, puerperal enfeksiyonu olan kadınların kan ve iç organlarındaki organizmanın genital bölge kadavralarda bulunabilecek organizmalar olduğunu kanıtladı. Böylece Semmelweis’in başlattığı süreç 20 yıl sonra bakteri ile enfeksiyon arasındaki ilişkinin ortaya konulmasını sağlayan yolu açmış oldu. Semmelweis’in hikayesi aslında çok önemli dersler içermektedir. Hayatını ortaya koyduğu iddialara adan ve bu uğurda büyük zorluklar yaşayan, kısacık ömrüne önemli bir keşif sığdıran büyük bir emek, mücadele ve bilim insanı olan Semmelweis’in hikayesi inandığımız bilimsel doğruların ve değerlerin peşinden yılmadan gitmemiz gerektiğini gösteren önemli bir hikayedir. Önemli olan insanlığa faydası olmayacak anlamsız, niteliksiz çalışmalar yayınlar yapmak değil insanlığa fayda sağlayacak, sonraki bilimsel çalışmalara yol açabilecek çalışmalar yapmak ve bu çalışmaları modern bilimsel metodolojiye uygun olarak titizlikle uygulamaktır. Bu da emekle, çalışmakla ve en önemlisi inanmakla olabilir.

KAYNAK

Reis RA. Ignaz Semmelweis; the story of puerperal infection. *Q Bull Northwest Univ Med Sch.* 1959; 33(2): 133-40.

Yeşim Uygun Kızmaz
yesimuygun@hotmail.com

Çiçek Hastalığı ve Tarihteki Önemi

Leydi Mary Wortley Montagu oğlu Edward ile, 1717.

Çiçek hastalığı tarih boyunca en amansız salgın hastalıklardan biri olmuş ve birçok ölüme sebebiyet vermiştir. Hastalık milattan önce 1000’li yıllardan bu yana bilinir. Avrupa’da ise 10. yüzyılda görülmeye başlamıştır. İnsanlar, hastalığa bir kez yakalanıp sağ kalabilenlerin, bir daha bu hastalığa yakalanmadıklarını gözlemleyerek yüzlerce yıl boyunca güçlü ve sağlıklı oldukları bir dönemde bu hastalığı geçirerek, kendilerinde bir bağışıklık oluşturmaya çalışmışlardır. “Variolasyon” adı verilen ve deriden bulaştırma yöntemiyle yapılan bu uygulama Orta Asya ve Kafkaslar üzerinden ilerlemesini sürdürerek tüm Anadolu’ya yayılmıştır.

1716 yılında İngiltere elçisi olarak İstanbul’da göreve başlayan Edward Wortley Montagu, eşi Mary Wortley Montagu ile iki yılını Osmanlı topraklarında geçirmiştir. Mary Montagu 1717 yılının bahar aylarında Edirne’ye seyahate gitmiş ve orada bir süre bulunmuştur. Bayan Montagu önceden çiçek hastalığı geçirmesi nedeni ile yüzünde hastalığın izleri kalmış ve 20 yaşındaki erkek kardeşini aynı hastalıktan kaybetmiştir. O dönemlerde İngiltere’de bu aşı bilinmiyordu ve çiçek aşısının Osmanlı topraklarında yaygın bir şekilde kullanıldığını hayretle gören bayan Montagu kendi oğluna da aşı yaptırmış ve böylece oğlu, çiçek hastalığına karşı aşılanan ilk İngiliz olarak tarihe geçmiştir.

Bayan Montagu’nun 1 Nisan 1717’de arkadaşı Sarah Chiswell’e Edirne’den yazdığı mektup, çiçek aşısı tarihi açısından önem arzeder.

“Burada bizde son derece yaygın ve amansız olan çiçek hastalığı, -aşılama- dedikleri yöntemle zararsız hale getirilmiş bulunuyor. Bazı yaşlı kimseler, sonbaharda sıcak günlerin azalmasıyla birlikte bu aşılama faaliyetine giriyorlar. Çiçekli hastaların yaralarından aldıkları cerahati, bir ceviz kabuğunun içini dolduracak kadar topladıktan sonra aşı yapacakları kimsenin vücudunun kapalı bir yerine ucunu bu cerahate bulaştırdıkları büyükçe bir iğneyi batırıyorlar. İğnenin ucundaki cerahat damlacığının hepsi böylece aktarılmış oluyor. Sonra iğne batırılan yerin hemen üstünü, küçük bir ceviz kabuğu koyup bir bezle sarıyorlar. Burada belli belirsiz bir iz kalıyor. Çocuklar aşılama olayından sonra oyunlarına devam edebiliyorlar. Biraz ateş yapıyor, bir iki gün yataktan çıkamıyorsunuz o kadar. Hele bir hafta geçtikten sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi dipdiri ayağa kalkıyorsunuz. Binlerce kişi bu şekilde aşı yaptırarak bu korkunç hastalıktan korunuyorlar. Aşı yaptırıp da ölen hiç yok. Bu ameliyatın tehlikesiz olduğuna sizi inandırmak için küçük oğlumu aşılattığımı söyleyebilirim. Çiçek aşısını İngiltere’de yaymak için çalışmanın çok vatanseverce bir hareket olduğu inancındayım”.

İngiltere’ye döndüklerinde elçilik doktoru Dr. Charles Maitland’ın yardımıyla, çiçek aşısı üzerine ilk denemelerini yaptı. Mary Montagu, böylece çiçek aşısını İngilizlere tanıtan kişi olarak ün kazandı. Günümüzde 1978 yılından bu yana görmediğimiz çiçek hastalığını, 1782’de bilimsel yönden ilk inceleyen kişi ise İngiliz doktoru Edward Jenner’dır.

Gülten Ünlü
cicekgulden@yahoo.com

Tifoid Mary’nin Hikayesi

Çalıştığı ev sahibi, sağlık memuru olan George Soper’ i hastalığın yayılma sebebini araştırması için çağırır ve sağlık memuru Mary’nin tifo taşıyıcısı olabileceğini düşünür.

Mary Mallon 23 Eylül 1869 ‘ da İrlanda’ da doğar. 1884’de ABD’ taşınarak 1900-1907 yılları arasında Newyork’ ta Mamaroneck bölgesinde bir evde aşçılık yapar. İşe başladıktan iki hafta sonra evde oturanlarda tifo hastalığı görülür. Daha sonra Manhattan’a taşınır. Orada çalıştığı evin oturanlarında ateş, ishal yakınmaları başlar, evin çamaşırcısı tifo nedeniyle hayatını kaybeder. Üçüncü iş yeri bir avukatın evi olur. Evdeki 8 kişiden 7’ si tifo hastalığına yakalanınca bu kez evi terketmek istemez ve bakımlarını üstlenir. Ancak onun bakımı altında hastaların genel durumu kötüleşir. 1904 yılında Long Island’ da başka bir evde çalışmaya başlar. İki hafta sonra evdeki 11 kişinin 6’ sına tifo bulaşır. Mary yine işyeri değiştirir. Bu kez 3 kişiye tifo bulaştırır. Çalıştığı ev sahibi, sağlık memuru olan George Soper’i hastalığın yayılma sebebini araştırması için çağırır ve sağlık memuru Mary’nin tifo taşıyıcısı olabileceğini düşünür. Geoge Soper 15 Haziran 1907 yılında bulgularını Journal of American Medical Assosation’da (JAMA) yayımlar. Bir başka karşılaşmalarında George Soper Mary’ye hakkında kitap yazıp tüm idarecilere göndereceğini söyleyince Mary kendini banyoya kilitler. Newyork City Sağlık Departmanı, Dr Sara Josephin Baker’i Mary’yi kontrole gönderirir, fakat kontrol reddedilir. Birkaç gün sonra

sağlık departmanından doktor ve polisler Mary’nin işyerine birlikte gelirler ve Mary’ye tifo taşıyıcısı olduğu açıklanarak tutuklanırlar. North Brother Island’ da üç yıl karantinaya alınırlar. Yiyecek işlerinde çalışmaması koşulu ile serbest bırakılırlar. Mary bu kez Mary Brown takma ismini kullanarak Newyork Sloan Hastanesinde çalışmaya başlar ve 25 kişiye hastalığı bulaştırır. Hastalık bulaşanlardan 2’ si ölür. Sağlık çalışanları Mary’yi tekrar bulurlar ve ömür boyu karantinaya alınırlar. Tifoid Mary adıyla burada ünlenir, gazeteciler onunla röportajlar yaparlar. İlerleyen zamanlarda adanın laboratuvarında tekniker olarak çalışmasına izin verilir. Mary Mallon 11 Kasım 1938’de 69 yaşında pnömoni nedeniyle hayatını kaybeder. Hayatı boyunca 53 kişiye hastalık bulaştırdığı tahmin edilir. Otopsisinde safra kesesinde canlı Salmonella typhi bakterisi gösterilir. Cenaze töreninin

Ceren Atasoy
cerenatasoy.i@gmail.com

İnfeksiyon ve Sanat

Cüzzamı ilk tasvir eden ressamlardan biri 1350’li yıllarda Francesco Traini olmuştur. Freskte öfkeli, el ve kollarında deformiteler gelişmiş sekiz dilenci cüzzamlıyı resmetmiştir. Rivayete göre “her acının ilacı ölüm, saadet bizi terk ettiğine göre, gel de bize Son Akşam Yemeğimizi ver” sözlerinin yazılı olduğu bir kâğıt rulosu tutmaktaymış.

Sanat dünyasında etkisini belirgin hissettiğimiz hastalık grubu hangisi diye sorsam, aklınıza ilk gelen cevabın enfeksiyonlar olduğunu düşünüyorum. Tarihin kaderini değiştiren enfeksiyonlar sanatın da iliklerine kadar işlemiş vaziyette. Resmedilen veba korkusunu mu dersiniz, şiirlerde, romanlardaki veremin ciğerinize işlemesini mi yoksa filmlerdeki insanlığın sonunu getiren salgınların büyüklüğünü mü? Yaşar Kemal üstadın romanlarında sıtmayı okurken ateşten kavrulduğunuzu hissedersiniz kimi zaman, kimi zaman da babaannelerden duyduğunuz koleradan kaybedilen çocukların hikâyesi sızlatır burnunuzun direğini. *Sanatçı hastalığı* diye anılır mesela tüberküloz öyle ki Çehov’lar, Chopin’ler, Cahit Sıtkı’lar öksürük nöbetleriyle boğuşurken yazmışlardır en güzel dizelerini, bestelerini. Tahminimizden fazla iç içedir sanat ile. Şair olanlar mı verem olur yoksa verem olanlar mı şair ruhludur ikilemine düşürmüştür çoğu zaman. Ya “ölümsüz leke” yani lepra yani cüzamin yaşattıkları tarif edilemez psikolojik yaraların diğer tanımı aslında; tecritler, karantinalar, “çamur kentine” gönderilmeler...

Hayatları, planları, rejimleri, inançları ve hatta sevmeye biçimlerini değiştiren enfeksiyonlara hep beraber “salgınlardan geriye kalanlar” olarak sanat üzerindeki etkisine bakmaya ne dersiniz?

Ölüden kentler- Veba

Tarih sayfasını araladığımızda karşımıza çıkan ilk ve yıkımı en sarsıcı olan veba hastalığı karşımıza çıkıyor, diğer bir deyimle “kara ölüm”. M.Ö 300’lü yıllarda ilk kez görüldüğü düşünülen 1300’lü yıllarda Avrupa halkının üçte birinin ölümüne sebep olan adeta şimdinin nükleer felaketi veba, tanrıların insana cezası gibi düşünülse de Yahudiler’in sebep olduğu düşünülüp diri diri yakılması gibi korkunç sahneler de sebep olmuş tarihi bir hastalık. Dehşet dolu zamanlara kimi zaman tababet yetmemiş, “veba maskeleri” devreye girmiş, “yavaş yemek ye, su içme, sodalı şarap iç” söylemleri kol gezmiş, hekimlerin reçetesi “*fugocito, vade longe, redetarde*” yani “*çabuk kaç, uzağa git, hemen dönme*” sözünden öteye gidememiş, yeni tarikatlar türemiş, korkunun getirdiği cehalet mi, cehaletin getirdiği korku mu bilinmez ölüden kentler oluşuvermiş- haksızlık etmemek gerek, halk sağlığı kavramının temelleri de atılmamış değil bu dönemde, karantinalar, salgın önlemleri vs.- Katolik kilisesinin itibarı yerle bir olmuş ve tabi ki halkın buna karşı tepkisi reform hareketleriyle sonuçlanmış, sistem değişikliğini bırakın bu salgınlar sonucunda -şaşıracaksınız- ekolojik sistem dahi değişmiş! Ve hatta veba tarihçisi Robert Gottfried’e, “Kara ölüm olmasaydı, Av-rupa tozlu ve ağaçsız Etiyopya’ya dönüşecekti” dediyecek boyutta.

Hal böyle olunca ressamların yağlı bovalarında da, yazarların romanlarında da, heykeltıraşların parmaklarında da can bulmuş korku dolu anlar. Mesela heykelden tanrılar yapılır, onlardan derman dilenirmiş, Antakya’nın ikinci kurucusu IV. Antiochus ilahlardan yardım gelmesi umuduyla mitolojiden Cehennem Kayıkçısı-Charonion’un heykelini yapmış ve şu an hala Antakya il sınırı içinde bulunmakta. (resim 1)

İmparator Leopold Heykeli- Veba Anıtı, Dua; Ne gariptir, Viyana’nın hayat dolu merkezinde acının, çaresizliğin anıtı tarihin kara sayfalarını gözler önüne sermekte. (resim 2)

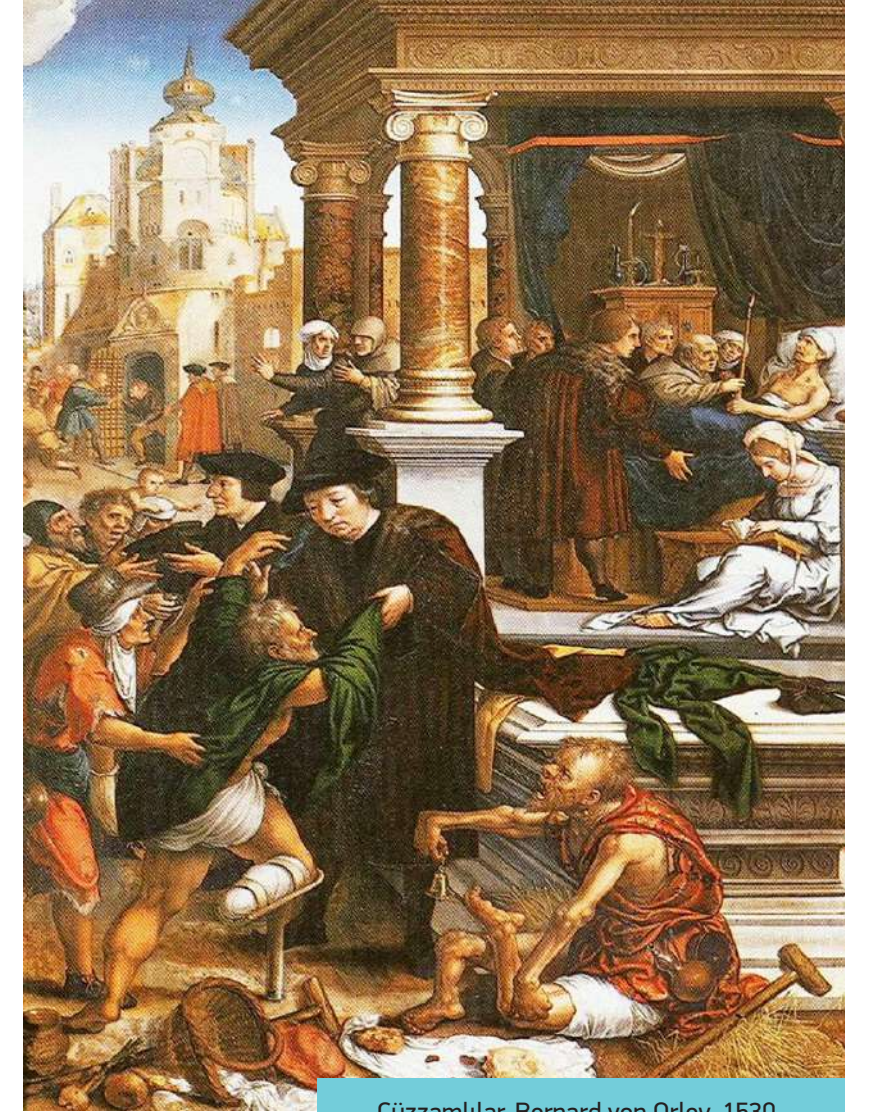
En ünlü tablolardan biri de şu an Prado Müzesi’nde sergilenmekte olan Bruegel’in Ölümün Zaferi tablosu. Birçok ressamın endişeli halleri ölümsüzleştiren fırçalarına ilham olmuş veba -korku ilhamı- Gönül isterdi ki hepsini ayrı ayrı inceleyelim ancak baskının yarısını ona ayırmak lazım gelirdi sanırım.

Resim 2

Ölümden Önceki Ölüm- Cüzzam

Gel gelelim insanlık tarihi kadar eski, şimdilerde deyimlerimizde yer tutan cüzzama. Yaşarken ölümün yaşatıldığı insanların çığlığı hala duyulmakta, hem de çok yakınlardan. Yakılarak öldürülen, adalara- çamur kentlerine gönderilen, zindanlara kilitlenen büyük günahkârlardı onlar. Aristoteles’in cüzzamlı müridinin yüzüne dahi bakmadığı, en fazla dilencilige layık görüldüğü zamanlardı, insanlık suçunun göz göre göre işlendiği zamanlar. Katolik kilisesi Tanrı’nın gazabından korunmak için onlardan uzak durmayı söylerken, bir taraftan da Lazarus’un hikâyesiyle özel bir merhamet de sergilerdi. Hastalığın o dönem topluma tek faydası hastanelerin kurulmasına sebebiyet vermesiydi belki de. Zengin tüccarların kilisenin hayır duasını almak için yaptığı bağışlarla açılan cüzzam evleri hastanelerin öncüsü olmuştur. IV. Yüzyılda Avrupa’nın ilk hastanesi Konstantinopolis’te Zodicus adlı cüzzamlı bir tüccar tarafından Cüzzam Hastanesi kurulmuştu. 1980’lerde bir kadın hekimin cüzzamlılara elini uzatıp hastaneler kurmasının emaresiydi sanırım. “Çırılçıplak, iyileşme şansı olmayan, bakımsız, sahipsiz birçok insan parmaklıkların arkasındaydı. Cüzzamlılar pavyonuna giderken, ‘Sakin yaklaşmayın, ellerinizi değdirmeyin, uzak durun’ diye uyarıyorlardı bizi. Bu bana çok ters geldi birden. Hayvanat bahçesine mi gidiyoruz, ne demek uzak durmak, biz doktor olmayacak mıyız, hastaya uzak durulur mu? Eski, bakımsız üç baraka vardı. Tarihi filmlerden birinin sahnesindeymişiz gibi” diyordu Türkan Saylan. Bu sahneden etkilenmiş ve dünya üzerinde benzeri olmayan bir mücadeleye imzasını atmıştı, 1981’de cüzzam hastanesini açtıktan sonra, kurduğu ekiyle Anadolu’yu karış karış gezip hem

Cüzzamlılar-Bernard von Orley, 1530.

tedavi, hem iş, hem de çocuklarına eğitim desteği sağlayarak o film sahnesini mutlu sonla bitirmişti.

Ortaçağ toplumlarının kâbusu, bir özgürlük mücadelesi olan müebbet kürek cezasına çarptırılan Henri Charriere’in Kelebek eserinde de yerini bulmuş, insan yiyeceğiyle anılan hücrelerde geçen yıllar ve tabi ki cüzamlılarla dolu adada ıslah amaçlı(!) korkunç bir ceza ve özgür keleşin firar planları. “Sürgün adalarına gönderilen cüzzamlı insanlar” kulağa garip gelse de zamanın gerçeğini tek cümleyle anlatmakta maalesef.

Cüzzamı ilk tasvir eden ressamlardan biri 1350’li yıllarda Francesco Traini olmuştur. Freskte öfkeli, el ve kollarında deformiteler gelişmiş sekiz dilenci cüzzamlıyı resmetmiştir. Rivayete göre “her acının ilacı ölüm, saadet bizi terk ettiğine göre, gel de bize Son Akşam Yemeğimizi ver” sözlerinin yazılı olduğu bir kâğıt rulosu tutmaktaymış. Ardından Bernard von Orley Cüzzamlılar adlı tablosunu, Rembrandt ise Kral Uziah’ı resmetmiş. İki resim arasındaki fark sınıfı gözlemleyen bir hastalık olduğunu gözler önüne serse de akıllarda kalan düşük sosyoekonomik düzeyli; diğer bir tabirle ‘ikinci sınıf’ insanların hastalığı görüşünü değiştirmemiş.

Saadetin terk ettiği cüzamlı hastalar tarih sahnesinden onulmaz yaralarla yavaşça çekilirken geriye kalan; örnek alınası mücadeleler bununla birlikte örneğinin bir daha olmaması gereken, insan haklarına aykırı yaklaşımlar, ölmeden ölümü tatma ve iyileşmeyen psikolojik yaralar olmuş.

Sevgiyle kalın...

Resim 1

Altan Gököz
altangokgoz@hotmail.com

Nar Taneleri

Bir iç dökmedir bu yazı.

Tıpkı bir narın içindeki taneler gibi çokçadır sorunlar.

Hepsi toplamda nardır.

Şu anda yaşadığımız sorunların çözümleri için hepsini bir bütün olarak ele almalıyız. Zorunlu hizmet görevini yapan ya da henüz bitirmiş bir uzman hekim olarak bu süreç içinde yaşadıklarımı sizlerle paylaşmak istedim.

Nereden başlamalı yazmaya. Hepsini yazmak imkansız ancak burada kısa kısa, en can sıkıcı olanlarına değineceğim.

Yetersiz sayıda çalıştırılıyorruz

Örneğin beş kişilik norm kadrosu olan bir hastanede üç kişi çalıştırılıyorruz. Her gün yeni eklenen görevler ve sorumluluklar altında hasta sağlığına hiçbir zeval gelmeden çalışmamız bekleniyor bizden. Bir hafta başlarken hastaneden poliklinik yapmamız bekleniyor, aniden gelen bir yazı ile diğer hastanelerin yoğun bakımlarını, diyaliz ünitelerini denetlememiz, akılcı antibiyotik hakkında sunum yapmamız bekleniyor bizden, işlerimizi aksatmadan! Merkezi randevu sisteminde randevu almış bir hasta veya hasta yakını tarafından kolaylıkla suçlanabiliyoruz kendisine veya hastasına bakmadığımız için. Üstelik poliklinikten çıkmayı yukarıda sayıp döktüğüm işler nedeniyle kendimiz istememişken.

Gereksiz istenen konsültasyonlar

Amacım diğer bölümlerdeki hekim arkadaşların hekimliklerine laf söylemek değildir. Bizlere ‘ateş düşürücü’ ve ‘c- reaktif protein sıfırlayıcı’ hekim muamelesi yapılmasının yanlış olduğuna dikkat çekmek istiyorum. Üniversite öğrencilik yıllarımda hasta ve hastalıklarla ilgili derslerde ‘iyi bir anamnez tanının yüzde altmışıdır’ derdi hocalarımız. İyi bir fizik muayene ile birlikte hastanın tanısı için çok yol kat edilebilirdi. Bugünlerde öyle mi peki? Birçok meslektaşım enfeksiyonu CRP ve lökosit yüksekliği olarak görüyor, bir odak araştırma zahmetine girmiyor, fizik muayene yapmıyor, hastaya dokunmuyor. Bütün ateşler nedeni bilinmeyen ateş. Bütün sorunlu hastalar da enfeksiyon yüzünden. Nereye kadar böyle sürdürebiliriz? Daha ne kadar kafamızı kuma sokmaya devam edeceğiz? Peki ya işin diğer tarafından bakarsak yani diğer hekim arkadaşların gözünden bu olaya bakarsak ne görüyoruz? Artan iş yükü, acillerde ruhsal durumu bozuk insanlarla yakın temas, güvenlikten yoksun hissetme, uzun ve yorucu çalışma saatleri, yönetici baskısı gibi sayılabilecek birçok neden sıralamak mümkün. Peki çözüm ne? Ya da çözüm için geç mi kaldık? Yaşadığımız sorunların temelinde tıp fakültelerinde verilen eğitimin kalitesini giderek düşmesi yatmaktadır diye düşünüyorum.Yeni sağlık sistemi kurulurken toplumun ve

yetiştirilen genç hekimlerin ihtiyaçları ve istekleri dikkate alınmalıdır. Bu sistemi kurarken tüm hocalarımızı içine katan bir anlayış sergilenmelidir.

Bilimsel bilgiye ulaşamıyoruz

Kaçımızın hastanesinde kütüphane var? Kaçımızın hastanesindeki bilgisayarlardan akademik makalelere sınırlı da olsa ulaşım var? Kaçımız yılda ya da iki yılda bir olan büyük kongrelere rahatlıkla katılabiliyoruz? Kendimce yanıtlayayım. Bizim hastanemizde bir kütüphanemiz yok, yapılması için bir niyet de yok. Bir çok hastanede bilimsel makaleye ulaşım çok kısıtlı veya hiç mümkün olmamaktadır. Bulunduğum şehir ve hasta demografik yapısı nedeniyle ilaç firma desteği ile kongrelere kişisel olarak katılım sağlayabiliyorum ancak birçok arkadaşımın yılda bir tane bile bir kongreye katılamadıklarını duyuyorum. Derneğimiz aracılığıyla birçok kişi burs bulabiliyor ancak bu sayının illa ki bir sınırı var. Bununla ilgili yetkili kişiler ne zaman bu sorunun çözülmesi ile ilgili adım atacaklar merak ediyorum. Genç uzman hekimleri, yılda bir defa da olsa bir bilimsel kongreye götüremiyor mu bu sistem? Sonra neden Türkiye’de bilim İran’ın gerisinde demek ne kadar samimi? Sayıp dökecek çok sorun var elbette. Bazen soruyorum kendime ‘Bu işi neden yapıyorum?’ diye. Seviyorum çünkü. Sevmese insan katlanabilir mi bunca derde?

Louis Aragon’un da dediği gibi;
*‘Acılara batmamış bir aşk söyle bana
Yıkmamış kıymamış olsun bir aşk söyle
Bir aşk söyle sarartıp soldurmamış ama
İnan ki senden değil artık yurt sevgisi de
Bir aşk yok ki paydos demiş gözyaşlarına
Mutlu aşk yok ki dünyada
Ama şu aşk ikimizin öyle de olsa’*

Ölümün Zaferi (P.Bruegel) 1560 / Prado Müzesi
(Bu tablo, veba salgının resmedildiği bir ölüm peyzajıdır: her yerde yanmakta olan evler vardır, dumanları gökyüzüne dağılmıştır. Resmin çeşitli yerlerinde, tepelerinde içine cesetlerin bırakıldığı tekerlekler olan direkler ve asılanların cesetlerinin sallandığı darağaçları vardır. Tablonun orta kısmında tek başına ve yenilmiş görünümünde duran bir haç bulunur. Ölüm, tabut kapaklarından yapılmış kalkanlar taşıyan iskeletlerden oluşmuş ordusuyla ilerlemekte insanlığı yok etmektedir. İnsanlar, elindeki tirpanla insanları öldüren atlı bir iskelet tarafından, üzerinde haç bulunan büyük bir kutunun içine doğru sürülmektedir. Tablonun her yerinde, çaresizce kaçışan ya da sonuçsuzca karşı koymaya çalışan insanlara saldıran iskeletler vardır. Sol tarafta, vebayı temsil eden bir iskeletin sürdüğü arabanın içinde birçok kafatası vardır. Tabloda, toplumun her kesiminden insanlar, çiftçiler, askerler, soylular ve krallar, ölüme aynı şekilde maruz kalmaktadır. Ölümünden kaçmak için bir fiçı altınını rüşvet için hazırlayan aristokrata bakmaz bile iskelet, altınları almaktadır. Tablonun ön orta bölümünde bir köpek, yere düşmüş annesinin kucağındaki ölü bir çocuğun yüzünü kemirir. Ölümün acımasızlığı burada doruk noktasındadır. Tablonun bu bölümünde ölümler kefenlenmektedir. Bruegel tabloda kara mizah da kullanmıştır. Tablonun sağ alt köşesinde, birbirine bakışan iki aşık, olan bitene ilgisizdir. Arkalarındaki iskelet ise, erkek aşığı taklit ederek, ut çalışıyormuş gibi yaparak insanlarla alay etmektedir. Daha birçok ayrıntı vardır resimde).-alıntıdır-

**Rembrandt- Cüzzam Hastalığına
Yakalanan Kral Uzziah, 1635**

Aziz A. Hamidî
azizahmadhamidi@gmail.com

Hekimin Başat Sorumluluğu: İnsan

*“Birbirinin uzuvlarıdır Âdem’in evlatları
Aynı cevherden yaratılmışlar çünkü
Hayat bir uzva ağrı verirse eğer
Rahatsız olur diğer bütün uzuvlar
Başka insanların derdine aldırıyorsan eğer
Denmemeli senin adına insan“
Sadi Şirazî*

Yaklaşık dokuz yüz yıl önce şair Sadi Şirazî ölümsüz şiirinde, insanların dertleriyle hemhâl olmayı ve empati kurmayı, insan olmanın şartlarından biri olarak saymıştır. Tıp mesleği, hem hakiki hem mecazî anlamda dertlere devâ olmak için var olan güzide bir meslektir. Hekimlik sanatı bu esasların üzerine bina edilmiş ve bugünlere gelmiştir. “Hekimlik sanatının sevildiği her yerde, insan sevgisi vardır” diyen Hipokrat’tan beri bu sanatın harcında insan sevgisinin olduğu açıktır. Ne var ki mesleğin temelleri iyi niyetlerle atılmış olsa da işin içine insanın doymak bilmeyen arzu ve iştahı girdiğinden, işler her zaman umulduğu gibi gitmemiştir.

Mecburi hizmetimi yaptığım dönemde, beni çokça düşündüren olaylara, insan hikâyelerine tanıklık ettim. Karlı ve soğuk bir günün sabahında polikliniğe gelen hastam örneğin... Ülkenin merkezinden uzak düşmüş bu kentin uzak bir köyünden muayene olmaya gelen 21 yaşında genç bir kadın odaya girdi. Tek bir şikâyeti vardı aslında; kilo alamamak. Yaptığım muayene ve laboratuvar tetkiklerinin sonucunda, hastada kilo kaybına neden olan bir hastalık bulamadım. Ancak hasta gerçekten zayıftı, kaburga kemikleri tek tek sayılıyordu, el ve ayak bilekleri incecik ve yanakları çöktü. Hastaya ne yiyip ne yiyemediğini sorduğumda gerçekler ortaya çıktı. Kadının yirmi dört saatte yediği gıdanın tamamını, normal şartlarda sağlıklı bir insan bir vakitte yedi. İştahı olmadığından değil daha fazlasını bulamadığından yiyemiyormuş meğer! İnsanların spor salonlarında deliller gibi koştuğu bu vakitte, diyetisyenlerin televizyon kanallarında bin bir çeşit zayıflama yöntemlerini dikte ettiği bu devirde... Aynı mavi gökyüzünün altında, aynı yeryüzünde, aynı ülkede böyle bir şey nasıl olabilirdi? Bu ne biçim bir çelişkiydi? İnanılması zor bir gerçektir. Hekim olarak bu hastaya karşı sorumluluğumun ne olduğu konusunda çok düşündüm. Daha doğrusu sorumluluğumun nerede başladığı ve nerede son bulacağı bağlamında da kafam epey karışmıştı. Sonra hekimlikten de önce insan olduğumuzu aklımıza getirdim. Bir insan olarak sorumluluğum nedir diye düşündüğümde, konu netleşti benim için. Zaten insanlığımızı ön plana aldığımızda iyi hekimlik yapabiliyoruz, başka türlü olmaz.

Cumhuriyetin ilk dönem hekimlerinden Mazhar Osman Usman, hekimlik görevini şöyle açıklamaktadır: “Hekimin görevi sadece hasta olana reçete yazmak değildir. Hekim köylünün evinin sıhhi, güneşli olmasını sağlayacak, bataklik araziye yaptırmayacaktır. Tuvaletinin giderinin eğri boyunlu olmasını söyleyecek, kuyu açmasını öğretecektir. Yemek yemesini, pişirmesini, su taşımalarını, yıkanmasını, çamaşır değiştirmesini öğretecektir...”. Ben de şunu ekliyorum: “Yemeği olup olmadığını soracaktır. Yoksa, neden olmadığını öğrenecektir”. Bu durumda hiçbir yerde, kentte, beldede ve köyde hiç kimsenin aç kalmaması için, sağlıksız şartlarda yaşamaması için, temiz suya, gıdaya ve barınma hakkına sahip olması ve dahası insanca yaşayabilmesi için hekimin bir şeyler yapması gerekmez mi? Ne yazık ki bugün hekimler bu gibi şeyleri sadece kendisi ve ailesi için isteyebileceklerini sanıyorlar. Başkalarını düşünmemeleri ve umursamamaları gerektiğini öğrenmişler. Aksini yaparlarsa, maazallah siyaset yapmış olur! Acaba hekim, hastaları muayene edip ilacını yazmakla gerçekten görevini yapmış oluyor mu? Hekimin sorumluluğu yalnızca bundan mı ibarettir? Bugün sorgulanması gereken mesele budur.

Josef Mengele de bir doktordu...

“Hekimlik, insanı hem melek hem de şeytana çevirebilen bir meslektir.”

Florence Nightingale

Hayatını tıp mesleğine vakfederek melek olmuş nice hekimi tarihten biliyoruz. Bugün de ülkemizde Kırım Kongo Kanamalı Ateşi olan hastasına müdahale ederken kendisine virus bulaşan ve hayatını kaybeden başta hemşire Nazlı Yazıcı ve diğer meslek şehitlerini, dünyada da SARS ve Ebola hastalıklarıyla mücadele ederken hayatını kaybeden çok sayıdaki meslektaşımızın anısını kalbimizde yaşatmalıyız. Ancak Dr. Josef Mengele gibi şeytandan da şeytan olmuş doktorlar da tarihin sayfalarında yerini almıştır. Nazi doktorlarından olan Josef Mengele, toplama kamplarında esirlerden hangisinin öldürülmesi, hangisinin ağır işlerde çalıştırılması veya hangisinin insanlık

dışı tıbbi deneylerde kullanılmasına karar veren doktor olarak bilinir. Çocukların üstünde basınç testi yapmak, göz rengini değiştirmek için göze solüsyon enjekte etmek, doğum yapan kadının memelerini bantlayarak bebeğin kaç saat yaşayabildiğini gözlemlemek, hadım etmek gibi işkence yöntemleri Nazi doktorları tarafından yapılan insanlık dışı uygulamalardan sadece birkaçıdır. Asıl insanı hayrette bırakan ise bu hekimlerin savunmasıydı; onlar, “biz sadece emirleri yerine getirdik” diyerek kendilerini savundular. İkinci Dünya Savaşı sonrasında doktorlar davası özellikle incelenmeye değer bir davadır. Hastalara şifa dağıtan bir melek olabilen doktorlar nasıl oluyor da aynı zamanda gaz odalarının mucidi de olabiliyorlar? İnsanlığımızı unutursak ve sadece “görev”imizi yapmaya çalışırsak, bazen çok yanlış yollara sapabiliyoruz. Emir olunan veya görevmiş gibi gösterilen kimi işler aslında yapmamamız gereken işler olabilir. Hiçbir şartla insanlığımızdan da hekimliğimizden de vazgeçmemeliyiz.

Bugünden geriye baktığımız zaman insanlık tarihinde hiçbir olayın nedensiz olmadığını görüyoruz. Önemli olaylar vuku bulmadan önce zaten kimi öncü sarsıntılar meydana geliyor. Yani her zaman perşembenin gelişi çarşambadan bellidir. Nazi faşizminin tıp mesleğinin onurunu ayaklar altına aldığı, Nazi doktorları davasında açıkça görüyoruz. Peki, İkinci Dünya Savaşı sonrası Soğuk Savaş döneminde hekimlik mesleği nasıl etkilendi? Hele ki daha sonra kapitalizmin tek egemen olduğu neoliberal dünyada nasıl etkilendiği konusuna dikkatli bakmak gerekir. Günümüzde tıp mesleği ve hekimlik onuru, serbest piyasada bir sektöre dönüştürülerek hallaç pamuğu gibi atılmıştır ve atılmaya devam etmektedir. Tıp biliminin sektör haline gelmesine en fazla katkı sağlayanlar hekimler olduğu gibi, sistemin en mağdur ettiği kimseler de yine hekimlerdir. “Bilim ve kültür politikalarının ekonomik ortamları tartışılması, fuhuş yapmak anlamına gelir”: Çok değil, daha 1963 yılında OECD Bilim Bakanları Toplantısı’nda dönemin Hollanda Bilim Bakanı’nın sarf ettiği bu sözler, bize ne kadar uzak, ne kadar da yabancı geliyor. Düşünsenize, bugün eğitir araştırma hastanelerinde yazılan bilimsel makaleler, posterler ve benzeri bilimsel faaliyetler için, aylık döner sermayeden para veriliyor. Bu bize hiç garip gelmiyor. Hiç de rahatsızlık vermiyor. Oldukça soğukkanlı bir şekilde ve gönül rahatlığıyla her altı ayda bir yaptığımız bilimsel aktiviteleri ve alınan atıflı bildirerek idareden para talep ediyoruz. Aldığımız paranın ek bir bütçesi olmadığının ve hastanede çalışan diğer mesai arkadaşlarımızdan çaldığımızın farkında olarak -ki bu da ayrı etik sorun- talep ediyoruz. Tabii ki bu görece küçük ve hemer akla gelen bir örnekti.

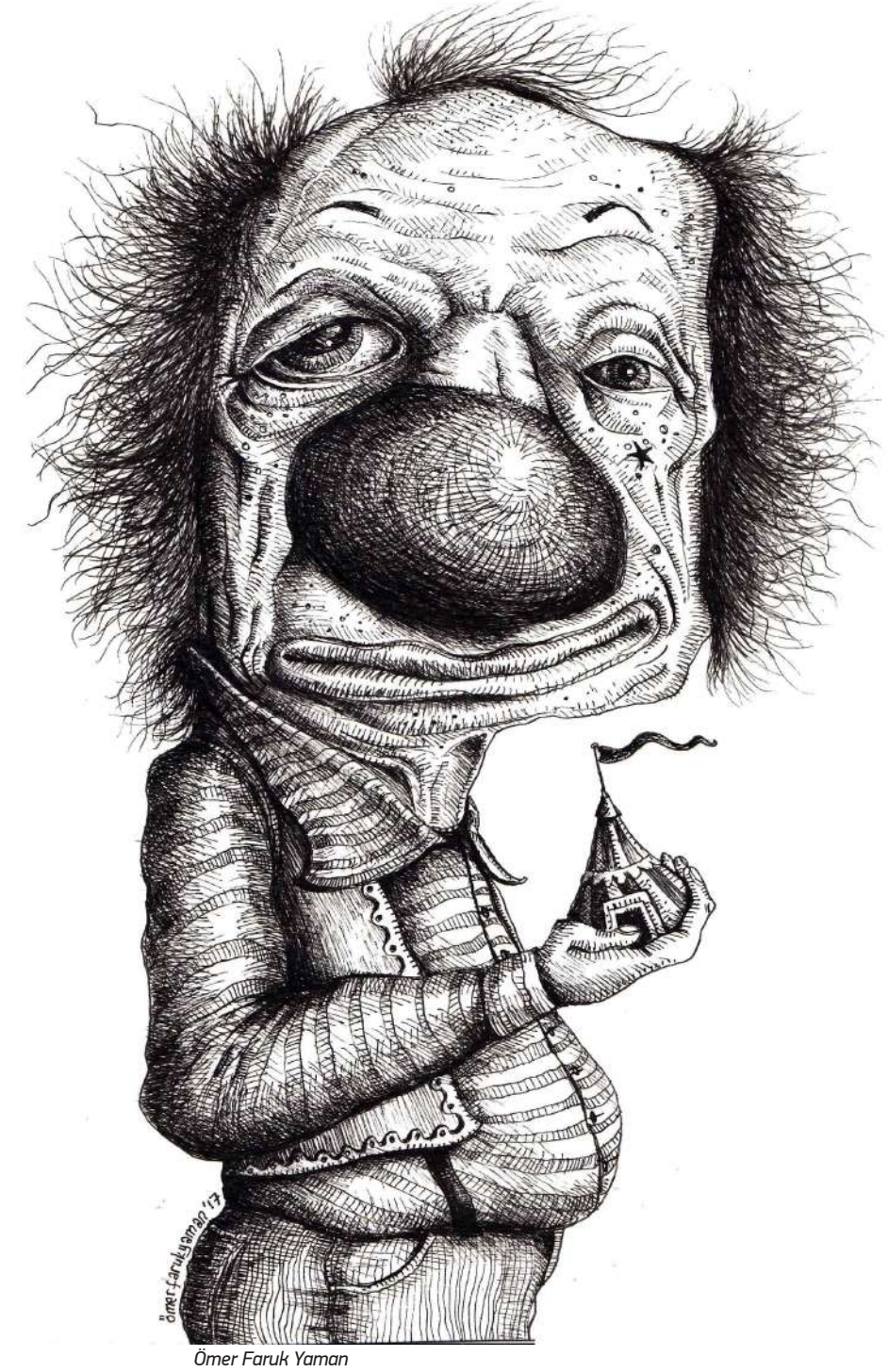
Hekimlik mesleğinin bir sektöre dönüştürülmesi ve insan bedeninin bir meta olarak satışa çıkarıldığı bir ortamda küçük büyük, çok fazla etik sorunumuz var. Hekimlerin hasta mahremiyetini hiçe sayarak reklam uğruna fotoğraflarını (öncesi/sonrası) sosyal medyada paylaşmaları, ilaç firması temsilcileriyle hekimler arasındaki girift ilişkiler, hasta ve uzmanlık derneklerinin ilaç sektörüyle olan sıkı ilişkileri, laboratuvar ve tıbbi ürün satan sektörlerin etik dışı çalışmaları ve benzeri olaylar, günümüz tıp dünyasındaki çürümenin sadık kolaylıkla göze çarpan kısmıdır. Tabii ki bu buzdağının görünmeyen esas bölümü var ki bu yazının kapsamını aşmaktadır.

Şimdi bir muhasebe yapma zamanı

Bugün sağlık politikalarını şekillendiren heyetlerin, hekimliği o yüce ve ulvî vasıflarının korunması için herhangi bir çabası olmadığını görüyoruz. Aksine hastaneler ticari şirketler,

hekimler eleman, hastalar müşteri, başarı para kazan(dır)mak olarak değerlendirilmektedir. Peki, buna itiraz eden yeterli çoğunlukta hekim var mı? Performans sisteminin getirdiği zorluklara da çoktan alışık ve kanısadık. Adeta hayatın olağan zorlukları olarak kabul ettik. Hastayı muayene etmekten vazgeçtik; sadece tetkik ediyoruz ve bu durum bize garip gelmiyor. “Bu kısa sürede, bu kadar çok hastayı muayene etmek mümkün değil” diyerek kendimizi savunuyoruz.

Bu çürümüş ve pespaye gidişe bir dur demenin zamanı gelmiş ve geçmiştir. Bugünden tezi yok, her hekimin kendisinden başlayarak bir muhasebeye girişi şart olmuştur. İnsanlığımızı öne çıkarmamız ve hekimlik onurunun daha fazla incinmemesi için adım atmamız gerekiyor. Çarşambayı düzeltmezsek, gelecek olan perşembe hepimiz için kötü olacaktır.

Ezgi Gülten
ezgioztop@gmail.com

90'ların Çocukları

Çekilin kardeşim peşimden, banane hocam dünya işinden yeee, oooo yeeee.

Teknolojiden korktuk önceleri ancak günümüz dünyasında akıllı telefonları, bilgisayarları yok sayarak yaşamak ne mümkün. Biz 90'ların çocukları ve gençleri, anne ve babalarımızdan daha hızlı ve daha kolay uyum sağladık bu renkli hayata. Evet, bir “tık”la en güncel haberleri takip edebiliyor, alışverişini oturduğumuz yerden yapıyor, dünyanın öbür ucundaki arkadaşlarımızla “chat” yapabiliyor, film bitecek korkusu yaşayıp yanımızda ek bir makine taşımaya gerek kalmadan akıllı telefonlarımızla

“Walkman”den “Discman”e geçmeyi reddedecek kadar vefakar, Panter Emel’e hak verecek kadar hayvan sever, bakkaldan dönerken ekmeğin ucunu koparıp ‘Kuşlar yedi.’ diyecek kadar saf, yaramazlık yapan sıra arkadaşımızı savunacak kadar cesur, Mirkelam’ın sarı kareli pantolonlarından giyip sokaklarda hep birlikte koşacak ve Barış Manço’yla 7’den 77’ye şarkı söyleyecek kadar eğlenceli, Erkan Yolaç “Evet-Hayır Yarışması”nda ‘Anneni seviyor musun?’ diye sorduğunda ‘Eveeeet.’ diyecek kadar dürüstüz. Zap yapmayı bildiğimiz kadar, siyaz-beyaz televizyonun düğmesine kırmızı çubuğu sokup kanal ayarı yapmayı da biliriz. Özel televizyon kanallarının henüz

olmadığı yıllarda TRT1 sabah yayına başlamadan önce ekranda görünen renkli yuvarlaktaki geri sayımı takip eden, İstiklal Marşı ve saygı duruşuyla güne başlayan çocuklarımız biz. MP4’lerimiz var ama eski 45’likleri en az sizin kadar severiz. Bayram kıyafetlerimizi giyip evde dolaşmanın, yastığımızın altına koyup yatmanın, bayram şekeri toplamanın, fileyle pazara gitmenin, dış perisini beklemenin keyfini biz de yaşadık. İp atlayan, yakan top, kör ebe, sek sek, saklambaç, topaç, misket, taso, ateri oynayan, komşunun ağacından kiraz aşırın, “Yumiyum”um, alıcın, çubuğa sarılan renkli macunun, üzerinde burnu hızlı, saçına renkli bir şal sarmış Hintli güzel kızın fotoğrafının basılı olduğu altın çikolatanın tadına bakan, okula formayla giden, her pazartesi tırnak kontrolünden geçmiş, tebeşir tozu yutarak ateşini çıkarıp okulu kırmaya çalışmış, her lisenin Anadolu Lisesi olmadığı zamanlarda ilkokulda küçücük bedenlerini sıcacık yataklarından kaldırıp her hafta sonu dersaneye gitmiş son nesliz. Türemüzün son örneği, çocuklarımızla dedelerimiz arasındaki keskin geçişi yumuşatan ara geçişiz. Biz kolaycı, biz hayırsız, biz tembel, biz umursamaz bir nesil değiliz!

Geleceğe umutla, bilimle, aydınlık yüzlerimizle döndük. Sizlerden aldıklarımızı belki başka şekil ve renklerde çocuklarımıza öğretiyoruz ama demem o ki 90’ları biz de en az sizin kadar özledik.

Not: Bu yazı fazla miktarda reklam içermektedir. Reklamlarda geçen ürünleri marketlerden, alışveriş merkezlerinden bulmanız mümkün değildir. Hafızalarınızdan, fotoğrafçıya gidip tab ettirdiğiniz karelerinizden kalanlarla yetinmeniz gerekecektir.

Ömer Faruk Yaman

fotoğraf çekebiliyor, kömürlükten kovayla odun kömür taşımıyor, pasta börek yapmak için davul fırınların ısınmasını beklemiyor, merdaneli makinelerden çamaşırları geçirmiyoruz. Büyüklerimiz bizim kadar şanslı değillermiş, ne yapalım? Yoksa biz miyiz şanssız olan? Sohbetimiz azaldı, hışır hışır gazete sayfalarına daha az dokunur olduk, sabah fırından çıkan ilk ekmeğin tadını unuttuk. Bayram tatili uzasa da nelerle kaçsak diye düşünüyoruz. Çok eleştiriliyor, kimi zaman ayıplanıyoruz.

Amma velakin... “Bizimkiler”i 13 yıl izleyecek kadar sadık, kasetin ortasındaki yuvarlağa kalemı sokup istediğimiz şarkıya geri sarılabilecek kadar sabırlı, Meydan Larousse’lardan dönem ödevi hazırlayacak kadar çalışkan, “Tsubasa”nın bir kaleden diğerine gol atabildiğine inanacak kadar hayalperest,

Şafak Göktaş
dr.safakgoktas@gmail.com

Tanzanya-Zanzibar

Hem safari yapmak, hem de deniz kum güneşin tadını çıkarmak için mantıklı rota şu şekilde olabilir. Arusha/Klimanjaro, Lake Mayara’ da bir gece, Serengeti’ de safari, Ngorongoro krateri ve sonra Arusha üzerinden Zanzibar.

Uzun zamandır adını sıkça duyduğum Zanzibar’ ı ve belgesel kanallarından sık sık izlediğim, en vahşi yırtıcıların bulunduğu Serengeti’ yi çok merak ediyordum ve görmek istiyordum. Balayı planları yaparken, nişanlım Seval’ i buraya gitme konusunda ikna etmem oldukça zor olsa da sonunda başardım. 4 yıl önce Güney Afrika Cumhuriyeti’ nde Kruger National Park’ da safari tecrübem olmuştu ve çok etkilenmiştim. Benim yaşadığım tarifsiz duyguları onun da hissetmesini istiyordum. Afrika ziyaretinden sonra, “Bir kere Afrika’ ya ayak basan insanın, kalbinin bir kısmı daima burada kalır, bir kere daha gelmek ister” demişlerdi. Hakikaten benim de öyle oldu. Birbirine benzeyen Avrupa şehirlerinden daha çekici geldi ve balayı için önce Serengeti’ de safari, sonra Zanzibar’ da dinlenme planı yaptık. Şimdi, araştırma yaparken bu ülke ile ilgili ulaştığım bazı bilgileri kısa kısa sizinle de paylaşmak istiyorum.

Genel Bilgi

Tanzanya, Doğu Afrika’da bir ülke. Tanzanya Nisan 1964’te Tanganika ve Zengibar adlı iki bağımsız devletin birleşmesinden meydana gelmiş. Başkent: Darüsselam (eski), Dodoma (yeni) Konuşulan Diller: Swahili Para Birimi: Tanzanya Şilini

Hayat burada mı başladı?

İnsanlığın, şu anda bilinen, en eski yerleşim noktalarından biri Tanzanya. Günümüzden iki milyon yıl önce yaşamış insanlara dair kalıntılara ulaşılan Tanzanya belki de hepimizin dünya üzerine dağılmasını sağlayan bir başlangıç noktası. Vasco da Gama’nın Afrika topraklarına ayak basmasının ardından ülke, Portekiz sömürgesi olmuş. 18. yüzyıla kadar süren bu durum Ummanlı Arapların toprakları işgaliyle son bulmuş. Araplara köle ticareti için kullanılan topraklar daha sonra Almanya’nın, onun sonrasında da İngiltere’nin himayesi altında kalmış. Birçok ülkeye sömürge olan Tanzanya, 1961 yılında bağımsızlığını ilan etmiş ve şu anda da bağımsızlığını koruyor. Büyük ekolojik parklara, doğa harikalarına ve bizden çok farklı bir yaşam tarzına sahip bir ülkeyi ziyaret etmek istiyorsanız Tanzanya’yı listenize kesinlikle almalısınız.

Tanzanya’ ya nasıl gidelim?

Vahşi yaşamı en iyi gözlemleyebileceğiniz ülkelerden biri olan Tanzanya’nın Darüsselam ya da Kilimanjaro kentlerine, Türk Hava Yolları ile direkt olarak ulaşabilirsiniz. Yaklaşık 7 saat 30 dakika süren bir yolculuğun ardından Tanzanya sizi bekliyor. Ayrıca Dubai, Doha gibi noktalardan tek aktarmayla gidebilme ve ulaşım bedelinizi daha aşağıya çekme imkanınız da var.

Nereleri gezelim?

Tanzanya'nın hemen hemen her yerinde görmemiz gereken bir şeyler olduğuna emin olabilirsiniz. Doğusunda Hint Okyanusu'yla birleşen plajları, doğal yaşam alanları, tarihi yerler, eşsiz manzaralar... Eğer kumsallara uzanıp serin sulara atlayacağınız bir tatil hayal ediyorsanız gideceğiniz yer Zanzibar olabilir. Bunun yanında ülkede mutlaka görmemiz gereken şehirler eski başkent Darüsselam ve vahşi yaşamla iç içe bir tatil yapacağınız Arusha.

Darüsselam'da gezilecek yerler

Darüsselam ülkenin eski başkenti olmasına rağmen, yeni başkent Dodoma'yı geride bırakıyor. Hala birçok devlet binası burada ve ülkenin kalbi de burada atıyor. Muhteşem manzaralar eşliğinde bir geziye hazır olun.

Ne yiyip içelim?

Tanzanya Mutfağı'nda tropik meyveler, deniz ürünleri ve sebzeler çokça kullanılıyor. Özellikle yengeç ve ahtapotu sofralarda sıklıkla görmemiz mümkün. Mtori, mchicha, chai maziwa, mandazi ve cips mayai ülkenin denemeniz gereken yerel tatları arasında. Ayrıca ülkenin meşhur kahvesini de mutlaka denemelisiniz.

Safari

Safari denince dünyada ilk akla gelen; kuzeyde Kenya sınırına bitişik Serengeti milli parkı. Topraklarının azı Kenya, çoğu Tanzanya'da olan Serengeti büyük hayvan göçlerinin yaşandığı, yırtıcı hayvanların geyiklerin, ceylanların peşinden koşturup parçaladığı, kalınan kamp çadırlarından aslan hırıltılarının duyulduğu, neredeyse tüm belgesellerin çekildiği doğal bir alan. Sırf burasını görmek için gelen binlerce turist var. Ancak bu parklara giriş ve kalış pahalı. Ayrıca gelmişken 3-4 gün kalmak gerekir. Bir de gene Kuzey'de bulunan diğer meşhur parklar, kraterler ve göller var tabi. Ngorongoro ve Manyara gibi.

Safari yapabilmek için ya İstanbul' dan direk Arusha Klimanjaro Havaalanına uçmak gerekiyor yada Darüsselam' a uçup buradan biraz daha kuzeydeki Arusha'ya aktarma yapmak gerekiyor. Arusha'a yakın olarak dünyaca meşhur Klimanjaro Dağı bulunmakta. 6000 metreye yaklaşan Kilimanjaro dağı tepesindeki karların 12 ay boyunca erimediği söyleniyor. Bir de oraya, dünyanın dört bir köşesinden sadece tırmanmak için gidenler var. 6000 metreye tırmanmayı düşünün.

Eğer gitmeden önce safari yapmak için herhangi bir ayarlama yapmadıysanız bunun için bir turizm acentası ile anlaşmak gerekiyor. Çünkü firmalar hem parkı ciple gezdiriyor hem de "lodge" denilen ormandaki otelimsi yerlerde konaklama yaptırıyorlar. Fiyatları pek ucuz değil araştırdığım kadarıyla. Ama ne kadar pazarlık yapsanız da, safari için önerilen fiyatlar birbirine yakın. Ama gidenlerin söylediği genelde benzer; "Işığın olmadığı bir alandan güney yarım kürede, gökyüzündeki yıldızları seyretmek muhteşemdi. Daha önce bu kadar çok yıldızı bir arada hiç görmemiştim"

Hem safari yapmak, hem de deniz kum güneşin tadını çıkarmak için mantıklı rota şu şekilde olabilir. Arusha/Klimanjaro, Lake Mayara' da bir gece, Serengeti' de safari, Ngorongoro krateri ve sonra Arusha üzerinden Zanzibar.

Arusha, masai yerlilerinin merkezi. Aztekler, Mayalar, Kızılderiler gibi yaşadıkları yerin gerçek sahipleri onlar. Giysileri ve geleneklerini koruyorlar. Vücutlarını saran, omuzlarını ve bacaklarını kısmen açıkta bırakan renkli örtüleri/giysileri var. Ellerinde taşıdıkları asalarıyla daha görür görmez dikkatinizi

çeken bu insanların naifliği, dürüstlüğü ve gururu insanı kendi içine döndürtüp yaşadığı koşulları ve hayatın anlamını bir kez daha sorgulatıyor.

Zanzibar

Arusha'dan Zanzibar'a 30-40 kişilik yandan pervaneli uçakla gidilebilir. Bir saat süren yolculuktan sonra, Zanzibar'a varılıyor. Havalanından taksi ile "Stone town" denilen Zanzibar adasının en büyük şehrinin şehir merkezine gelinebilir. Mercan adalarıyla ünlü Zanzibar, halkın 99'u müslüman olan özerk bir bölge. Dar sokakları, eski ve yıpranmış binaları, merkez meydanda akşamları açılan yemek standları, yoksulluğu, hijyen olmayan koşulları, baş örtülü, peçeli kadınları, takkeli, beyaz entarili erkekleri, çocukları, minaresiz camileri ile şaşırtan bir ada. İnsanlarının yakınlığı, dürüstlüğü ve içten sevgisi ile gene bir o kadar şaşırtan toplum. Yakın zamana kadar köle ticaretinin önemli merkezlerinden birisi olmuş bu adada barışı ve huzuru her adımda hissetmeniz mümkün. Zaten Tanzanya'nın genelinde kabileler veya etnik gruplar barış içinde bir arada yaşıyor.

Tabi Zanzibar deyince ilk akla gelenler; nefis beyaz kumsalları, pırlıl pırlıl denizi, denizlerdeki gel-git leri ve dalış merkezleri. Birde baharatları tabii. Buraya baharat adası da deniyor. Günlük turlarda, zencefil, tarçın, vanilya, kırmızı-karabiber ve diğer çeşit çeşit baharatı tadabiliyorsunuz . Aman kırmızı bibere dikkat...

Adadaki sıcaklık ortalama 30 derece civarında olunca oteller ve kampingler de sıra sıra kumsala dizilmişler. Zanzibar'a gelen pek çok turist bizim Antalya'ya gelen turist grupları gibi adanın kuzeyindeki "Nungwi" bölgesindeki otellere kapanıp denizin ve güneşin tadını çıkarıyor. Ancak bu aynı zamanda Tanzanya'nın kültürü ve halkı ile gerçek bir karşılaşma yaşanmaması anlamına geliyor ki aslında gezilerde tam tersine o ülkenin halkı ve kültürü ile mümkün olduğu kadar yakınlaşmak daha ilgi çekici olabilir.

Tanzanya ve Zanzibar' a gitmek için birçok sebep var;
- Her şeyden önce vize sorunu yok ve yaşam ucuz. Kenya'daki

milli park ücretlerine kıyasla ücretleri epey düşük,
- Timsah, aslan, fil, gergedan, gibi belgesellerde izlediğiniz vahşi hayvanları çok yakından görme şansına sahip olacaksınız,
- Gerçek bir Afrika ülkesini görüp hissedeceksiniz
- Afrika ve Müslüman kültürlerinin ilginç karışımına tanık olacaksınız
- Mevsim ne olursa olsun okyanusun ılık rüzgarları eşliğinde tropikal bir adada denize gireceksiniz
- Kilimanjaro dağına tırmanmasanız bile eteklerinden geçeceksiniz,
- Masai yerlileri ile tanışmak, hatta evlerine konuk olmak fırsatınız olacak

Bunları unutmayın!

Ülkede kredi kullanımı oranı oldukça düşük, bu nedenle gideceğiniz mekanlara nakit parayla gitmelisiniz. Tanzanya'ya gitmek için en uygun dönem haziran, temmuz, ağustos ve eylül ayları.

Sağlık

Ülkede, yeni doğum sürecini atlatmış bebeklerde görülen en birincil ölüm nedeni sıttımadır. Yetişkinler için de en ölümcül hastalık HIV/AIDS'tir. Öyle ki, 2006 yılı verilerine göre, ülkede HIV teşhisi konulan ve tedavi gören insanların tüm nüfusa oranı yüzde on dördtür. Yine ülkedeki insanların yüzde elli beşi temiz suya, yüzde otuz üçü sağlık hizmetlerine erişebilmektedir.

Hepinize iyi seyahatler :)

Ferhat Aslan
ferhatarlandr@hotmail.com

UYANIŞ

Yaşarken öğrendim her kıvrımında beynimin,
İzdirabımı büküm büküm sarmalayacağını
Acının tebarüz etmiş bir kırışıklık
Gülmenin sancılarla doğurulacağını

Siyasetimi saklarsam derunumda bir kor gibi
Samimiyetle gülebilir miyim? Biraz zor gibi

Martı çığlığında kahkaha ve alacakaranlık bakışlar
İyiye yoralım birbirimizi, rüyalar ve uyanışlar

Asiye Yir
dryirasiye@hotmail.com

ÖZGÜRCE ÖZLEMEN

Gecelerde hep daha çok özledim seni
Belki sensizliği ya da kalbimdeki seni
Sana olan sevgimi daha çok hissedişimdendi
Uzun kış gecelerinde
Tanımadığım insanlarla hiç bitmeyecekmiş gibi uzun
yolculuklarda
Yüzümdeki sana özlemin ifadesini anlayamayacakları için
Özgürce seni özleyerek seyahat ettim.
Kimseyi umursamadan seni özledikçe özgürleşiyor
Özgürleştikçe sana özlemimi doyasıya yaşıyordum.
Ve sevgili, acı olan şuydu ki
Sana kavuşamamayı kabullendiğimi bu yolculuklarda
anladım.
Sadece özlem vardı hayatımda sana ait olan
Senden bana kalan tek şey olan özlemini
Uzun karlı kış gecelerinde
Uzun yolculuklar yaparak doyasıya yaşıyordum
Aklım bir yandan,
Ömür boyu gurbette kalacaksın yapma diyordu
Ama biliyorum ki gurbetteyim
Şunu da biliyorum ki sevgilim
Senin de sılan bendim
İkimiz bir ömür gurbetteyiz

Ümit Rezzukoğlu
rzzumit@hotmail.com

Cümlelerinde ölü geçiyor adım
Bakışlarında can çekişiyorum
Geldim işte kendime zehir yeşilli bir su buldum
İyi bak, uçurumları baştan çiziceğim

.....

Nasıl solarsa güneşi görünce ay
Öyle sönük kalacak sen gelince sana dair yazılan
Sabaha kadar doğradım beynimi
Bakışından parlak bir sözcük bulamadım...

.....

Sen şimdi daha tazelik bir canlıyı yaşama hazırlama
telaşındasın, ben ise vadesi dolan bir başkasını uğurlama
törenindeyim. Yani nereden baksan, yüz yıllık zaman
aramızda. Oysa ben, kalbinin ürkek bir ceylanıncı gibi atışını
hissediyorum beynimin kıvrımlarında, anlıyor musun...

.....

Yersiz yurtsuz olacağım dünyanın her yerinde
Ne doğduğum yeri gördüm
Ne öleceğim yer belli
Dedelerimin toprağını özlerim bazen bilmeden
Üç dil bilirim, hiçbir yetmez derdimi anlatmaya
Gözlerinde dinlenmek isterim affet
Zaten yorgunsun bilirim
Bir yolu bulunacak elbet
Ölmenin
Hafızasını silerek doğanın...

E. Kübra Dindar Demiray
e.kubradindar@hotmail.com

SENİNLEYİM

Soğuk gecem; aşkın her anım, her nefesim
De ki yollardan en uzak; yıllardan en uzak yerdeyim
Ben hiç böyle sevmedim ki, her an seninleyim
Elleri sanki evim, ayaklarımı bile ısıttı nefesin
Gri siyah başkalarının çizdiği kaderim
Gözlerinle yeşerdi; benim her toprak bildiğim
Ben dağların kızı, ruhu gökten sökülemeyen
Okyanus kadar gözyaşı olup, dökülemeyen
Soğuk gecem; varlığı her anım her saniyem
De ki yollar uzak; yılların hepsi bize tuzak
Ben hiç böyle sevilmedim ki, bil her an seninleyim
Sözleri sanki dinim; gözlerine doğru kıbledeyim
Gri siyah hiç sonunu göremediğim, bu kaderim
Bacaklarına sarıldı; benim her toprak bildiğim
Ben dağların kızı, ruhu senle henüz dünyaya gelen
Okyanus kadar gözyaşı olup, dökülemeyen
Soğuk gecem aşkın her anım her nefesim
İstersen de, yollar uzak; yıllar da var ne olacak
Ben hiç böyle sevmedim ki, her an seninleyim

ARTIK

Artık ne aşkımızı yaşayacak sokağımız
Ne de zamandan şikayetçi kalbimiz var
Sen hala ateşi sönmemiş yangın yeri
Ben sisten önünü göremeyen Anka
Arkama aldığım tüm dünya
Önümde yalnız tek sen
Sevinçlerim sahte, kırılğan
Umutlarım inciler kadar değerli, saklı
Artık ne sevdamız bizim, ne saatlerimiz
Yolculuk yorgunu, koltuklarda uyuklu
Bakmakla geçiriyoruz, hayatımız yasaklı
Sen hala ateşle oynayacak kadar deli
Ben sisten önünü göremeyen Anka
Arkama aldığım tüm dünya
Önümde yalnız tek sen
Yaşamak sahte, sevmeler kırılğan
Umutlarım inciler kadar değerli, saklı
Artık ne aşkımızı yaşayacak yaşımız
Ne de ayrılıktan şikayetçi kalbimiz var

Altan Gököz
altangokgoz@hotmail.com

BULAŞICI

Şiir bulaşıcıdır
Bir kere girmeyegörsün ruhumuza
Sıtmaya yakalanmışa çevirir insanı
Ara ara tutar nöbeti
Aşk da bulaşıcıdır
Bir kere düşmeyegörsün kalbimize
İnce hastalığa yakalanmışa çevirir insanı
Kan kusar kızılçık şerbeti içtim dedirtir
Dürüstlük de bulaşıcıdır,
İnsanlık uğrunda bir beyaz önlük içinde ölmek de,
Yenilip yenilip teslim olmamak da başarısızlıklarımıza
Vazgeçmemek de doğru bildiğin yoldan
Hepsi bir güzel bulaşıcıdır...
Ne güzel hastalıktır bunlar
Ne gerek duyar Lokman’a
Ne de Lokman elinden yazılmış dermana

Genç Bir Kadın Hekime Mektup

Geçtiğimiz haziran ayında intörn doktorlara oryantasyon amacıyla düzenlenen bir toplantıda bulundum. Amaç kendilerine umutları ve endişelerini bildiren bir mektup yazmalarıydı ve altı ay sonra bu mektupları okuduklarında ne kadar çok yol katettiklerini göreceklerdi. Aslında onlara söylemek istediğim o kadar çok şey vardı ki; benim ilk günümde beyaz bir üniforma verilmesi ve tüberkülin cilt testi yapılması dışında bir oryantasyon programı yoktu. Ben de, yarıdan fazlasının kadın olduğunu belirtmekten mutluluk duyduğum grup geleceklerine mektup yazarken, kendi geçmişimdeki genç kadın hekime mektup yazdım:

“Sevgili genç kadın hekim;

Heyecanlı ve kaygılı olduğunu biliyorum. Çalışacağın saatler, uzmanlaşman gereken bilgiler, insanların hayran ve iyi olmaları için alman gereken sorumluluklar düşünüldüğünde endişeli olmasan ben şu an endişelenirdim.

Bir kadın olarak, zaten bildiğin, ek zorluklarla karşılaşacaksın. Üroloji rotasyonunda orada bulunmanın anlamsız olduğu çünkü kendine saygı duyan hiçbir erkeğin kadın üroloğa gümeyeceği söylenmemiş miydi zaten? Kariyerinde daha ciddi ve zarar veren ayrımlarla da karşılaşacaksın. Söylemek acı veriyor ama meslek hayatının sonlarına yaklaştığım 2017 yılında, kadın hekimler çalışma saatleri ve yayın sayısı benzer olan erkek meslektaşlarından yıllık ortalama \$20000 daha az kazanıyor, halen çoğunluğu oluşturduğumuz Kadın Hastalıkları ve Doğum gibi uzmanlık alanlarında bile yönetici pozisyonlarda daha az yer alıyor, ameliyathanelerde memnuniyetsiz erkek kardeş kaprisinden kadınların tıbbi bırakmasına neden olacak sömürüye kadar değişen farklı muamelelere maruz kalıyor.

Geçtiğimiz yıl bir çalışmada kadın hekimlerin hastalarının iyileşme oranlarının daha yüksek olduğu iddiası ortaya atıldı. Bunun nedeninin kadınların daha çok sezgileriyle hareket etmeleri, daha empatik ve detaycı olmaları, daha iyi birer dinleyici olmaları ve hatta daha kibar davranmaları olabileceği yönünde spekülasyonlar doğdu. Bu genellemelerin hangilerinin doğru olduğunu bilmiyorum ancak kendi kişisel gözlem ve deneyimlerim bu pozitif özelliklerin küçümsendiği ve hatta zorunluluk olarak algılandığı. Herkesin iyi bir dinleyici olabileceği ve empati yapabileceğini varsayıyoruz ancak gerçekten öyle mi?

Önceleri tıbbi bilgimin beni daha değerli yapacağına inanırdım ve bu inanç öğrenmemi sağlayan yararlı bir tetikleyici oldu ancak yüzeysel güven sağlamaktan öteye gidemedi. Eğitimimde ilerledikçe gerçek yeterliliğin bir şeyleri nasıl yapacağımı bilmek olduğunu anladım. Hekimliğimin ilk birkaç yılında iyi hekim olmanın insanları iyileştirmek demek olduğuna emindim. Acil servise hastalarımın birinin beklenmedik şekilde geldiğini öğrendiğimde, bu krize payıma düşen işlerde bir hata yapmamın neden olduğunu düşündüm. Şimdi ise; ne çok zayıf ne de çok güçlü olduğumu, ne kadar çok çalışsam ve elimden gelenin en iyisini yapsam da insanların hasta olup ölebileceğini biliyorum. Keşke seni kendini suçlayacağın yıllardan koparıp bu boyun eğme aşamasına direkt getirebilseydim.

Bugün, yanlış yapmaktan daha az korkmam gerektiğini ve hastalarımın bende en çok sevdiği şakacı yönüm, ne zaman sözü keserek araya girmem ve ne zaman susmam gerektiğini bilme huyum ve sarılmalarımı daha çok takdir etmem gerektiğini biliyorum.

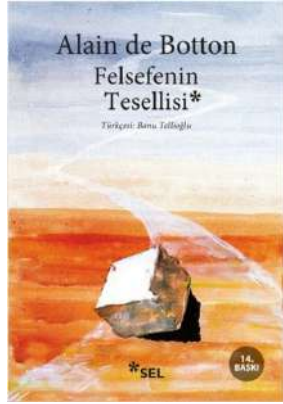
Değerli genç meslektaşım, sen mükemmel bir eğitim almış ve özenilen bir amacı olan biricik bir insansın. Eğitimin ve amacın sana, insani yönün ise hastalarına iyi hizmet edecektir. Saygılarımla,

Suzanne Koven, M.D.

Harvard Medical School Massachusetts General Hospital Boston, MA”

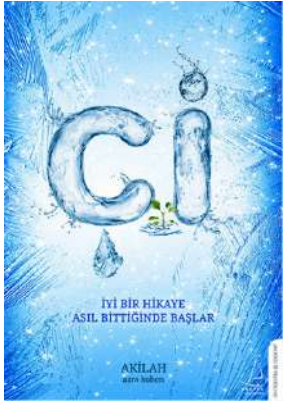
“Bu yazı New England Journal of Medicine 18 Mayıs 2017 sayısından uyarlanmıştır.”

Kitap Önerileri

FELSEFENİN TESELLİSİ ALAIN DE BOTTON

Felsefeyi merak eden ancak henüz içine dalmaya cesaret edememiş ya da fırsat bulamamış herkes için iyi bir giriş kitabı olan **Felsefenin Tesellisi**’nde **Alain de Botton**, bir çocuğa anlatır gibi yalın, akıcı ve akılcı bir dille felsefe dünyasında bir gezintiyeye çıkıyor bizleri. Daha çok turistik seyahatlerdeki panoramik şehir turu tadını taşısa ve bahsedilen konular ve filozoflar için derinlikli incelemeler içermese de, günlük yaşamın bize en çok sıkıntı veren sorunlarına felsefeyle çözüm buluyor ve bilgece yaklaşımlar sergiliyor. Hayatı anlamak, zorlukları kolaylaştırmak, yaşamı yorumlamak ve mutlulukları arttırmak için esprili ve rahatlatıcı yöntemler kullanarak, her bölümde bir filozofun yaşamından ve yazdıklarından yola çıkıp hem gündelik yaşamımızda daha iyi hissetmemizi hem de farklı bakış açılarıyla düşünmemizi sağlıyor. (Güle Çınar Aydın)

Fİ, Çİ, Pİ ÜÇLEMESİ AKILAH AZRA KOHEN

Kitap okurken altını çizen tipler vardır ya beğendikleri yerleri, kitabın gerçekten içinde olduğunu hissettiren kelimeleri... İşte ben onlardan biriyim ve bu kitabı okurken bir hayli altını çizdim. Kitap dediysem aslında bir üçleme... Yazılanlarda kendimi buldum, hayatı buldum... Beni adeta rüyalara sürükledi. Okuduktan sonra hayatımın değiştiğini, içimde yıllardır büyüttüğüm potansiyelimın farkına varıp istediğim ve hayalini kurduğum hayatı yaşamak için adımlar attığımı söylesem hiç abartmış olmam. Dünyaya geliş nedenimi bana tekrar sorgulatan ve harekete geçmek için tekrar güç veren bu üçleme, insanın iç dünyasını didik didik eden, her insanın kendinden bir şeyler bulabileceği, hayatı sorgulama, aşk, tutku gibi içerisinde kaybolacağınız, kaybolurken acayip keyif alacağınız bir serüven. (Güle Çınar Aydın)

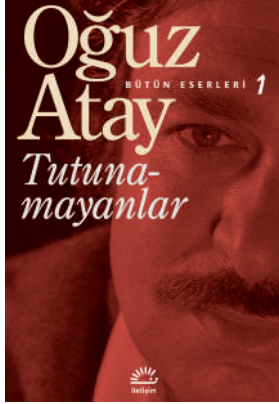
DEDEMİN BAKKALI ŞERMİN ÇARKACI

Sanırım bir bakkal dükkânında olmak hepimizin çocukluk hayallerinden. Özellikle 1980’lerin başında çocuk olanlar kolonyaların şişelerden doldurulduğu bisküvilerin kutular içerisinde poşetlere konularak satıldığı yeni bir çeşit çikolata geldiğinde birbirimize haber verdiğimiz masumiyetin tavan yaptığı en özlemle andığımız günler.

Instagram kullanıcılarının “Oyuncu Anne” olarak tanıdığı Şermin Çarkacı

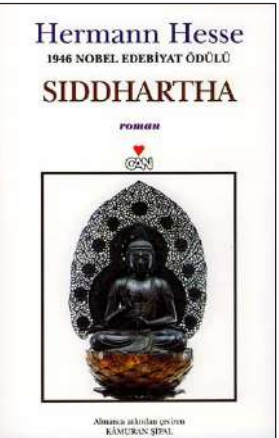
son kitabı olan Dedemin Bakkalı kitabında kendi çocukluğundan yola çıkıyor. Oradan aslında hepimizin çocukluğuna dokunuyor. Tüm bunları yaparken zamanında çocuk olan biz şimdinin yetişkinlerine çocuklar ile iletişimimizde ne kadar dikkatli-daha doğrusu özenli- olmamız gerektiğini anlatıyor.

Eğer yüzünüzde yerleşen bir gülümseme hatta arada kopan kahkahalar ile hem kendi içinize yolculuk yapmak hem de çocukluğa başka bir gözle bakmak isterseniz bu kitabı okuyun. Eğlenceli üslubu ile okumanın bir zevk olduğu yazarın bu kitabının tasarımı da oldukça güzel. (İrem Akdemir Kalkan)

TUTUNAMAYANLAR OĞUZ ATAY

Bugüne kadar çok az kitabı iki veya daha fazla kez okumuşumdur. Bunlardan en önde geleni tabii ki Oğuz Atay’ın Tutunamayanlar romanı... Psikolojik bir roman olan kitabın dili kesinlikle çok farklı ve bir insanın nasıl kaybolduğuna tanıklık etme fırsatı veren mükemmel bir dibe vuruş hikâyesi... İki mühendis arkadaş olan Selim Işık ve Turgut Özben romanın ana karakterleri. Bir de Olric var tabii, Turgut’un hayali arkadaşı. Selim intihar eder ve Turgut bir yandan Selim ‘in intiharının üzerinde bulunan sır perdesini aralamaya çalışırken bir yandan da kendi hayatıyla ilgili birçok gelgit yaşamaktadır. Selim’le ilişkisi olan birçok insanla iletişime geçmeye çalışan Turgut aynı zamanda kendi içinde Selim’i anlamaya çalışır. Hayatlarından ve birlikte geçirdikleri günlerden de kesitler okuyabileceğiniz kitapta tam bir tutunamama hikâyesi okurken bulursunuz kendinizi. Kitapta burjuva yaşantısına inceden yapılmış derin göndermeler, toplumun ve bu toplumun içinde yer alan anne-babaların çocukları nasıl yanlış yönlendirdiği gibi hayatın içinden pek çok ayrıntı bulunuyor. Kitabı bitirdikten sonra, eğer sizi içine almışsa -ki bence bitirmeyi başarmışsanız sizi içine almış demektir- o kapağı kapattıktan sonra bir süre kendinize gelemeyeceksiniz. Bir süre sizi düşündürecek hatta yoracak... (Güle Çınar Aydın)

SIDDHARTA HERMANN HESSE

“Yaşlı olmaya yaşıtlım” dedi Govinda, “ama arayışlarım sona ermedi. Hiçbir zaman da sona ermeyecek, anlaşılan benim yazgım bu. Sen de, bana öyle geliyor ki, aramışsın. Bana hiçbirşey söylemeyecek misin dostum?”

“Sana ne söyleyebilirim ki saygıdeğer kişi?” diye cevap verdi Siddharta. Olsa olsa kendini aramaya fazla verdiğini mi? Aramaktan bulma fırsatını bir türlü yakalayamayacağını mı?

“Nasıl yani?” diye sordu Govinda.

“Bir kimse arıyorsa, gözü aradığı şeyden başkasını görmez çocuk, bir türlü bulmasını beceremez, dışarıdan hiçbirşeyi alıp kendi içine aktaramaz, çünkü aklı fikri aradığı şeydedir hep, çünkü bir amacı vardır, çünkü bu amacın büyüüne kapılmıştır. Aramak, bir amacı olmak demektir. Bulmaksa özgür olmak, dışa açık bulunmak, hiçbir amacı olmamak. Sen, ey saygıdeğer kişi, belki gerçekten arayan birisin, çünkü amacının peşinde koştuğundan hemen gözünün önündeki bazı şeyleri görmüyorsun.”

Sürekli bir arayış içinde olan Siddharta’nın öyküsü... İçsel çelişkileri, yarım kalan her şeyin farklı bir zamanda tamamlanmak üzere karşımıza çıkışını ve erdemliliğin başkalarında aranmadan kendi içimizde bulunabileceğini güzel bir dille anlatmış. (Asiye Yir)

GİZLİ ANLARIN YOLCUSU BORA’NIN KİTABI AYŞE KULİN

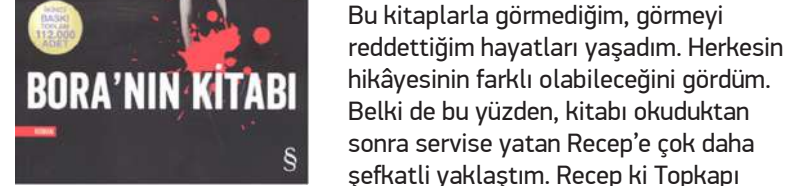
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanı olmadan önce, yeni mezunken bir hemşirem bana Hepatit C hastası olduğunu söylediğinde, getirdiği çayı bile içmemiştim. Evet, tıp fakültesini bitirmiştım... Doktordum... Bulaşma yollarını biliyordum ama tedirgindim.

Yıllar sonra artık Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji asistanıyım. Bu hastalığın ellerle bulaşmadığını

biliyordum. Hastalarımı karşı bulaş ile ilgili ön yargılarım bitmişti ama hala ön yargılarım vardı. Toplum baskısı ve öğrenilmiş davranış kalıpları yüzünden HIV ile infekte kişilerin hepsinin eşcinsel olma ihtimali ya da Hepatit B, Hepatit C veya belsoğukluğu olan bir hastanın birden fazla kişiyle şüpheli cinsel temas öz geçmişi olması ihtimali sebebiyle onlarla daha mesafeliydim. Cinsel ilişkiler konusunda sert ve ön yargılıyım. Ta ki Ayşe Kulin’in “Gizli Anların Yolcusu” ve “Bora’nın Kitabı” kitaplarını okuyana kadar...

“Normal” neydi? Toplumun çoğunluğunun yaptığı hareketlerdi, alışkanlıklarımızdı. Bizim gibi düşünmeyen “anormaldi”. Peki, neden böyleydi? Böyle olmasını kendileri mi istiyorlardı? Onların yaşadığı hayatı yaşamadığımız ve hatta büyürken duymadığımız için mi onları anlamıyorduk? Kitabı okurken bile önyargılıydım Bora’ya karşı. Sonra derinlere indim. Anlamaya ve duygudaşlık yapmaya başladım. Neden bir genç adam başka bir adama aşık olur? Yıllarca hor görüldüğü için onu koruyup kollayan birinin yanında kendini daha mı iyi hissediyordu? Okudukça öğrendim.Aslında kendisi de “normal” olmak istiyordu ve toplumun öğrettiği normalleri yaşayamayan “anormal” kişi ile kavga ediyordu. Yoruldum diyordu, gerçeğimi kendime kabul ettirirken yoruldum. Gerçek adı Bedrettin, kısaca Bedri idi. Gittiği

Kur’an kursundaki hocanın yardımcısı tarafından tecavüze uğrayan, dedesinin annesine tecavüz etmesini izlerken ses çıkaramayan Bedrettin olmaktan kaçıp Bora olmaya karar veren, köydeki lakabı ile Kıvrıcık. Hâlbuki bambaşka bir hayatta doğsaydı, bunların hiçbirini yaşamayacaktı ve “normal” olacaktı.

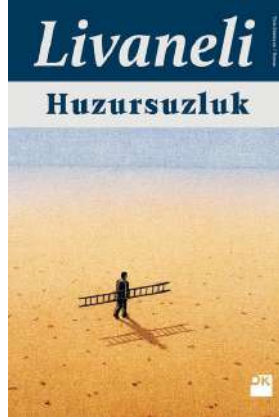

Bu kitaplarla görmediğim, görmeyi reddettiğim hayatları yaşadım. Herkesin hikâyesinin farklı olabileceğini gördüm. Belki de bu yüzden, kitabı okuduktan sonra servise yatan Recep’e çok daha şefkatli yaklaştım. Recep ki Topkapı surlarının altında, dizinin üst kısmında kocaman yara ile harap ve bitap bir halde, yırtık bir kadın kıyafetiyle, kıvrıcık sarı boyalı saçları ile travesti olduğu için polisler tarafından bulunduğu hor görülüp servisimize getirildiğinde, ona baktım. Yapılan testlerle öğrenmiştik ki HIV pozitif. Ama onun daha başka sorunları vardı. Köyünde kendini erkek gibi hissetmediği için dışlanıp İstanbul’a gelmişti ve oradan oraya sürüklenip sonunda hastalık kapmıştı...

Yarası iyileşti Recep’in. Bir gün saçlarını kestirip, toplumun “normallerine” uyup çekmişti kot pantolonunu ve tişörtünü, polikliniğe gelmişti. Artık “normal” biri olduğunu, köyüne geri döneceğini söylemişti. Gözlerim parlamıştı ve sevinmişim.

Aylar sonra yine polikliniğe gelmişti. Elbisesini giymiş, makyajını yapmış, ilaç yazdırmak için... Yapamamıştı köyünde. Onun normalleri ile köyünün normalleri birbirini tutmamıştı herhalde. İstemediği bir hayata, sadece bizim normallerimize uymadığı için zorla sürüklenmişti.

Hayatların bizim gördüğümüz ya da görmek istediğimiz hayatlar olmadığını bir kez daha anlamıştım. Bu kitapları okumasaydım, Recep benim için sadece kötü bir insan olacaktı. Ben ise ona yeterince mesafeli... Şimdi ise dokunamadığımız, kurtaramadığımız bir çocuk! (Semiha Çelik Ekinci)

HUZURSUZLUK ZÜLFÜ LİVANELİ

Arafat’ta bir çocuk, Sevdalım Hayat, Son Ada, Serenad, Mutluluk ve Kardeşimin Hikâyesi ve şimdi de Huzursuzluk. Zülfü Livaneli daha ne kadar kalbe dokunabilir, daha ne kadar derin izler bırakabilirdi? Yalnız Mardinli Hüseyin ve Ezidi kızı Meleknaz’ın acılı hikâyesi değil Huzursuzluk, zulme uğrayan tüm Ortadoğulu kadınların, zulümden birhaber tüm “Batılıların”, ayakları batıda aklı doğuda, Araf’ta kalmış tüm İbrahimler’in ortak yazgısı.

“Harese nedir, bilir misin? Develerin çölde çok sevdiği bir diken var. Deve dikenini yedikçe ağızı kanar. Tuzlu kanın tadı dikeninkiyle karışınca bu, devenin daha çok hoşuna gider. Kanadıkça yer, bir türlü kendi kanına doyamaz... Ortadoğu’nun âdeti budur, tarih boyunca birbirini öldürür ama aslında kendini öldürdüğünü anlamaz. Kendi kanının tadından sarhoş olur.”

Keşke her roman aşkla başlayıp meşkle bitse... Peki ya hayat? Hayat öyle miki roman öyle olsun? Hüseyin ve Meleknaz kavuşsaydı, İbrahim maruldan kaçan gizemli kadının peşine düşmeseydi, ‘Gözlerimi kapatsam bu acılar yaşanmamış olur muydu?’, sonuna gelince “İçimde gerçekten bir huzursuzluk var” dedirten bu kitap da olmayacaktı. (Ezgi Gülten)

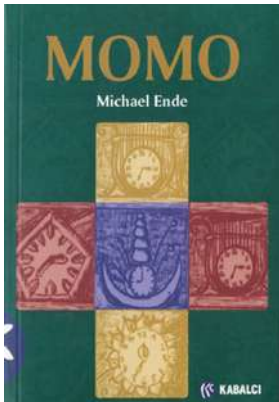
DALİ VE BEN STAN LAURYSSENS

‘Tarihin en fazla taklit edilen, eserleri en fazla kopyalanan ve satılan sanatçısı’... Belçika’da peynir fabrikasında çalışırken kendini Dali’nin tablolarını satarken bulan Stan Lauryssens’in akıcı kitabı.

Yazar, Dali ile Dali’nin ölümünden kısa süre öncesinde -hastalığı döneminde- karşılaşmıştır. Öykü başkalarından dinlenerek anlatılmıştır. Kitapta Dali’nin çığlınlığı, Gala ile olan ilişkisi, paraya olan düşkünlüğü, hayatı umursamazlığı ve tabloları anlatılmıştır.

Yazarın kelimeleri ile kafanızda oluşacak Dali tabloları onun sürreal dünyasına ilgi ve farkındalığı arttıracaktır. Ünlü bir tablonun zengin ama aptal koleksiyonerler tarafından talep görmesi, ‘Dali ucuzluk satışına çıkmaz’, ‘Salvador Dali gelmiş geçmiş en iyi yatırımdır’ gibi klişeler ile bazı kişilerin aldatılmak için yaratılmış olması duygusunun verilmesi huzursuzluk hissi yaratıyor. Stan Lauryssens’in hayat öyküsü sanat dünyasına farklı bir gözle bakılmasına olanak sağlıyor.

Sanat eserleri tekiliğini yitirip farklı tekniklerle yeniden üretildiğinde auralarını yitirmez mi? (Gülten Ünlü)

MOMO MICHAEL ENDE

“Günlük yaşam içinde çok büyük bir sır vardır. Herkesin bunda bir payı bulunur, herkes onu tanır ama pek az kimse buna kafa yorar. Çok kimse onu olduğu gibi benimser ve hiç şaşkınlık göstermez. Bu büyük sır zamandır.”

Yaşadığımız gün içinde ders alabileceğimiz birçok sır gizli... Bu farkındalıkla alışılmış ve rastgele bir yaşamdan sıyrılıp yeni keşiflere bizi hazırlayacak, çocuksu sevinçler yaşattırarak bir roman. (Asiye Yir)

Site Önerileri

www.evrimagaci.org

Rastlayabileceğiniz en yararlı sitelerden biridir. ODTÜ Biyoloji ve Genetik Topluluğu tarafından organize edilmektedir. Evrimsel biyolojiye dair herhangi bir fikri olmayan biri bile okusa konuyu kolaylıkla anlar ve hakim olur. Biyoloji ve evrime meraklılar için ise oldukça doyurucu bilgiler sunmaktadır. Sorulan sorulara verilen yanıtlar aydınlatıcı olmakla birlikte gereksiz tartışmalara da izin verilmemektedir.

www.cafrande.org

Dünya yaşlandıkça daha hızlı dönüyor sanki ya da bizim başımız dönüyor çağın hızından. İnsanların 'vakti yok' yaşamını bir nebze olsun derinleştirecek sanata ayıracak. Bu yüzden, sabah kahveni yudumlarken, öğle yemeğinden sonra, nöbette acil servisten konsültasyon yokken, evde haberlere sinirlenip televizyonu kapattığında bi bak www.cafrande.org'a. Kitap ve müzik evlerinde karşılaşamayabileceğiniz müzikler, büyük yazarların denemeleri, biraz şiir ve online bir resim sergisi. Yeni insanlar keşfedersin, vaktin değerlenir, biraz da tehlikeli tabii; belki merak edersin devamını ve geçmiş olsun aramıza hoşgeldin.

www.biryudumkitap.com

Her sabah özenle seçilmiş, derlenmiş kitap bölümlerini içeren ve hatta güne özgü mesajlar ile bezenmiş bir elektronik posta almayı kim istemez? İşte http://www.biryudumkitap.com/ tam da bunu yapıyor. Beş dakika içinde okunabilecek pasajlar ile her sabah posta kutumuzu renklendirebilecek bu girişim hayatın koşturmacası içinde adeta bir edebiyat soluklanması.

'Memlekette okumaya zaman bulamama, ne okuyacağını bilememe gibi sorunları çözmeye odaklı girişim, popülerite değil; edebiyat kaygısı güdüyor. Sadece edebiyat dünyasının tanınmış yazarlarından değil, genç kalemlerin de eserlerinden pasajlar yayımlıyor. Çoğunlukla Türk Edebiyatı'na yer verilen içeriklerde zaman zaman dünya edebiyatından da izler oluyor' satırları ile kendini ifade eden bu siteye elektronik posta adresinizi bırakıp kolayca üye olabilir ve her sabah gelen yazıların keyfini çıkarabilirsiniz.

www.oggito.com

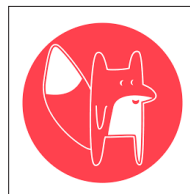
Notosoloji yerine kurulan ancak ondan daha güzel olan edebiyat ve kültür alanında, sanat dolu, eğlenceli ve keyifli bir site. Çok ilginç bölümler de içeriyor. Örneğin; oku-anlat bölümünde okuduğunuz herhangi bir şeyi bütünüyle kendi düşünceleriniz, duygularınız ve kelimelerinizle, herhangi bir cihazla videoya çekip site kullanıcıları ile paylaşıyorsunuz. Böylece hem sizin sesiniz sayısız kişiye ulaşıyor, hem de siz, sayısız kişinin sesini duyuyorsunuz. Hayatı paylaşmak için birebir...

www.akademisyenanne.com

Annelik çok farklı bir serüven. Yaştan, eğitim durumundan, sosyal statüden bağımsız hormonal faktörleri sonuna kadar içeren insanı kolayca delirme eşiğine bile getirebilen bir hayat tecrübesi... Günümüz ebeveynliğinin bir kısmı da internette geçiyor malum.

http://www.akademisyenanne.com/ sitesi bu arayışta tam bir rehber niteliğinde. Doç. Dr. Saniye Bencik Kangal tarafından hazırlanan site, genel olarak bilimin süzgecinden geçirilmiş annelik tecrübelerini içeriyor diyebiliriz. Çok içten, bir o kadar hayatın içinden olan yazılarını, kendi uzmanlık alanı olan Çocuk Gelişimi ve Eğitimi alanının en güncel araştırmaları ile desteklediği için de son derece bilimsel. Kendi oğlunun doğumunu mesleği ve yaşadıklarıyla harmanlayan genç anne faydalı bir site oluşturmuş. İçten üslubu sayesinde de akademisyen annenin paylaşımları keyifle takip edilebilir. Bu arada yakın zamanda aynı isimle bir uygulama da geliştiren Kangal; çocuk şarkıları, gelişim sürecinde karşılaşılan basamaklara bilimsel çözümler içeren videoların olduğu bir aplikasyon ile de cep telefonlarınıza konuk oluyor. Tüm akıllı telefonlardan indirilebilen uygulama ücretsiz.

www.kirmizitilki.com

Hiçbir şekilde ayrımcılık yapmayan, temel hak ve özgürlüklere saygı çerçevesinde, sadece güvenilir olduğunu düşündükleri bilgiyi ve özellikle de ana akım ve hatta muhalif medyada yer almayan, sesi duyulmayan nitelikli ve içerik açısından zengin olanı paylaşan, bilginin paylaşılarak çoğalan bir değer olduğuna inanan bağımsız bir haber platformu.

Düşün - Bul

DOKTORLAR

5 farklı doktora, 5 farklı günde, 5 farklı hasta, 5 farklı hastalıktan dolayı gelmiştir. Aşağıdaki bilgileri kullanarak kimin, hangi hastaya, hangi gün baktığını ve hastalığı bulabilir misiniz?

		DOKTOR					HASTALIK					GÜN			
		Dr. Deniz	Dr. Gülden	Dr. Ömer	Dr. Selim	Dr. Tansu	Farenjit	Sinüzit	Menenjit	Influenza	Pnömoni	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
HASTA	Demet														
	Fatma														
	Haydar														
	Yeşim														
	Zafer														
GÜN	Pazartesi														
	Salı														
	Çarşamba														
	Perşembe														
HASTALIK	Cuma														
	Farenjit														
	Sinüzit														
	Menenjit														
	Influenza														
	Pnömoni														

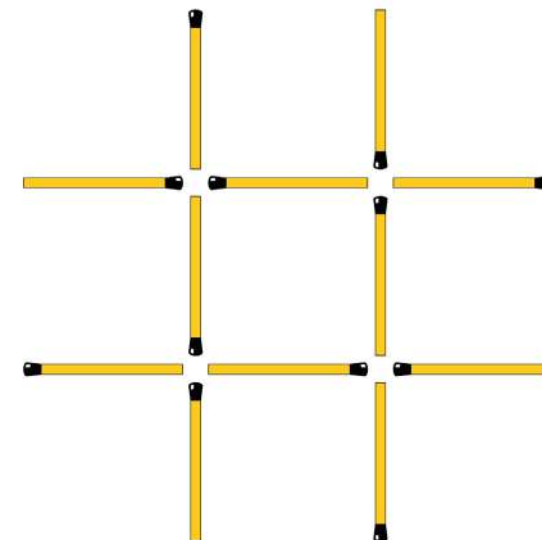
1. Gülden hanımın hastası Pazartesi günü gelmiştir.
2. Fatma hanım Çarşamba günü doktora gitmiştir.
3. Haydar grip olmuştur.
4. Dr. Deniz'in hastası Cuma günü gelmiştir.
5. Demet, Haydar'dan iki gün sonra doktora gitmiştir.
6. Dr. Ömer sinüziti olan hastaya bakmıştır.
7. Yeşim haftanın ilk günü doktora gitmemiştir.
8. Dr. Selim'in hastası Salı günü gelmemiştir.
9. Sinüziti olan hasta Çarşamba günü gelmemiştir ve farenjiti olan hastadan bir gün önce doktora gelmiştir.
10. Zatürre olan hasta Pazartesi günü gelmemiştir.

Hazırlayan: Erhan Seyis

DOKTOR	HASTA	HASTALIK	GÜN

12 KİBRİT

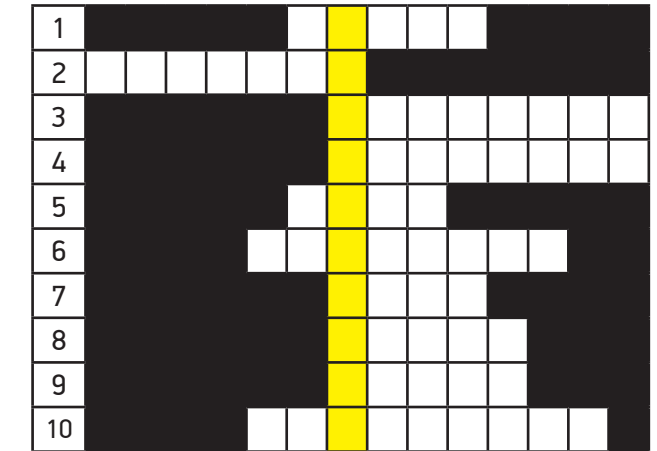
Aşağıda dizili 12 kibritten tam 3 tanesinin yerini değiştirin ve açıkta hiç kibrit bırakmadan 3 kare elde edin.

Hazırlayan: Erhan Seyis

BULMACA

Aşağıdaki bulmacada tüm sorular doğru cevaplandırıldığında, sarı ile boyanan bölüm yukarıdan aşağıya doğru anlamlı bir kelimeyi ifade etmektedir. Bu kelime nedir?

1. Sepsis erken tanısında 2016'dan itibaren yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve yatak başı uygulanabilen yeni kriterlerin kısa adıdır.
2. ESCMID'in merkezi bu ülkede yer almaktadır.
3. Nobel ödüllü bilim adamı Aziz Sancar'ın DNA onarımı yapan enzimleri arıtmak için henüz doktora öğrencisiyken icat ettiği ve genetik mühendisliğinde kullanılan temel bir yöntem olan teknolojinin adıdır
4. II. Dünya Savaşı'nın nedenlerinden biri Japonya'nın bu bölgeyi işgal etmesidir
5. Avrupa'da Rönesans'ın doğuşuna etkisi olduğu düşünülen enfeksiyon hastalığıdır.
6. Karbapenem dirençli Gram negatif enfeksiyonlarda kullanılabilecek antimikrobiyalardan biridir.
7. Ateş, sarılık ve kanama ile seyreden bu hastalığın bilinen 2 adından biridir
8. Bu mikroorganizmanın neden olduğu en son salgından meyve yarasaları sorumlu tutulmuştur.
9. El hiyeninin öneminin kabul edilmesinde en büyük paya sahip olduğu kabul edilen Macar asıllı ve jinekolog olan bilim adamının ilk ismidir
10. Büyük veba salgını ortaya çıktığında Bizans imparatoru olan, kendisi de veba hastalığına yakalanan ve hastalıktan kurtulmayı başaran kişidir.

Hazırlayan: Şıran Keske - Ezgi Gülten

SUDOKU

	3		7		8
8	2			7	
	4	9			
5			9		
7		4			1
		8			6
		2	4		
	6		5	2	
1		6		3	

KLİMİK

TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE
İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ

KLİMİK DERNEĞİ 30. YIL BİLDİRGESİ

Türkiye Cumhuriyeti, bağımsız, ulusun egemenliğine dayalı, insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olarak kurulmuştur. Cumhuriyetimiz, kurulduğu günden itibaren bilimi rehber edinerek çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkma çabası içindedir.

Derneğimiz 30 yıldır, infeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji alanında ülkemizin sorunlarına çözüm getirmek, bu alanda evrensel düzeye ve standartlara ulaşmasını sağlamak ve yurttaşlarımızın sağlıklı biçimde yaşamlarını sürdürmesine katkıda bulunmak için uğraş vermektedir. Bu çabalar hep daha iyisini gerçekleştirmek amacıyla bundan sonra da sürecektir.

Klimik Derneği,

Cumhuriyetin Temel Değerleri

İnanç, etnik köken ve fikir farklılığına karşı eşit bireyler olarak bir arada yaşamamızı sağlayan Cumhuriyetin temel değerlerine içtenlikle sahip çıkar, onu yok etmeye yönelik faaliyet gösteren her türlü çete, örgüt, tarikat ve çıkar gruplarına karşı tavır alır.

Bilimsellik

Ülkemizin ve insanlığın gelişiminde temel yol gösterici olarak bilimi kabul eder.

Liyakat ve Yeterlilik

Uğraş verdiğimiz mesleksi ve bilimsel alanda en ileri düzeye ulaşmak için, liyakat ve yeterliğe dayalı iş bölümünün sağlanması ve sürdürülmesini gözetir.

Etik Değerler

Mesleksi ve bilimsel faaliyetlerde evrensel etik kuralları benimser ve yaşamın her alanında etik değerleri savunur.

Bağımsızlık

Her türlü güç ve çıkar odağından bağımsız, özgün bilimsel üretimi ve paylaşımı önemser, fikri hür, vicdanı hür kuşakların yetişmesi için çalışır.

Klimik Derneği Yönetim Kurulu